

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ה'תשס"ו

מאמרים נבחרים מושגי חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מסתבם ומלשונם מותר הספרים הקדושים

יתרו

זהר המבאר

הקנה והקבד

מוצאת ישיבת "אביר ועקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נתיח
על שם ב"ק אדמו"ר רבי מאיר אבישצ'ר זצ"ל

מחיים את תורת הקדמונים:

לראשונה ביאור מופלא על ספרו של
הקדמון רבי מאיר עראמה זיע"א
בנו של בעל "עקרת יצחק" זיע"א

שקיעה

לצורך

זריחה

"מאיר תהלוות" המבואר
תרגום

צורה לספרו המהולל
של גדולי הדקדמונים

ביאור נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות |
פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא |
כותרות משנה | עימוד מרהיב עין

תור הוחב של יהודי ספרד שקע בקדרות עם גירושם, וכנביאת חוזה שרטט ההבם הקדמון רבי מאיר עראמה כל ויע"א בביאורו השלם על ספר תהלים נחמה חדשה: כל השקיעות הם לצורך זריחות חדשות נזולות יותר. עננו הרואות שבעקבות הגירוש התפורו צדיקי ספרד לכל הארצות ובכך האירו פני כל העולם. כבריה התכונ שור רבנו בתהילות יוד המלך הארה חדשה ללבבות הנשברים באויקי גלויות עמנו: השקיעה כדלי-גלות היא כדי להוריה ישועה נגולה יותר. "גלות" כדי ש"לי הושע".

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

יתרו

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

כָּל מִי שֶׁחָסַס עַל נַפְשׁוֹ, יֵלֶךְ בְּדֶרֶךְ הַבְּעַל
שֵׁם טוֹב וְיִדְבֶק בְּתַלְמִידָיו הַהוֹלְכִים בְּדֶרֶכָיו,
וְיִשְׁתָּה בְצַמָּא אֶת דְּבָרֵיהֶם הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת
בְּקֵתָב וּבְעַל פֶּה, וְיִדְבֶק בָּהֶם וּבְכָל מְנַהֲגֵיהֶם
הַיְשָׁרִים, וְהַפּוֹרֵשׁ מֵהֶם כְּפוֹרֵשׁ מִן הַחַיִּים

(דברי שלום - חנוכה)

אוצר פניני החסידות

- א **בית אברהם** | קריאת פרשת יתרו הכנה לחג השבועות
- א **אהל ישכר** | יש לשנו את זכרי הויה בפרשתו
- א **מחשבות חרוץ** | הטעם ששנתנה מתן תורה בפרשת יתרו
- א **פרי צדיק** | הטעם שפגנתו מתן תורה היא במסכת שבת ובפרק רבי עקיבא
- ב **מחשף הלכן** | הדייקים בכתוב
- ב **תפארת עזיאל** | התורה נמשלת לבת מלך בעת נשואיה של הרוצה יכול לצאת עמה במחול
- ג **שם משנואל** | דברי רש"י שתחלה נאמרו כל הדברות במאמר אחד א"כ נשנו בפרשות
- ג **עטרת ישועה** | שתי סוגי צדיקים, א', המצדיק את דיני הבורא ומוכיח את הבריית שעליהם לשוב בתשובה ויוטב להם
- ד **אמרי שפר** | דברי רש"י על הפסוק
- ו **תולדות יעקב** | הדייק בכתוב
- ח **פתוחי חותם** | המקום את המצות קראוי בורא חילות של מלאכים
- ח **לקוטי מהר"א** | בתחלת הדרך מורה הצידיק לאדם לעבד שלא לשמה ומרגיש תענוג בעבודתו
- ח **מחשף הלכן** | הדברים שעל ידם מתדבקים בהשם יתברך
- י **חו אהרן** | סקלה' הוא הבר השבע | להתירוק למרי מהמאנה אין בכך חידוש
- י **דברי בינה** | לא פחות - אל לאדם להתיאש ולהשבע שהוא במקצב פחות, ולא יותר' - כמו כן אל לו לבוא לידי גאווה
- יא **זכותא דאברהם** | באור נפלא בטעם הדבר שנאמר 'נגשה ונשמע' בלשון רבים
- יא **לקוטי שיחות** | הדייק בלשון הפתוב 'לאמר'
- יא **צמח ה' לצבי** | לא יהיה לך אלהים אחרים - העובד את עצמו ואת תאוותיו
- יג **אמרי פנחס** | הטעם שרב העולם אינם עוקרין על אל תמול
- יג **נגיף** | בעשיית מצוה ללא כונה יוצא האדם ידי חובתו אולם היא כגוף ללא נשמה
- טו **דרש טוב** | חבת ישראל שנתנו להם בלי תמדה
- טו **אמת ליעקב** | על האדם לכאב בכל לבו בעת שמקרח להפסיק מלמוד התורה לצורך הפרנסה
- טו **באר מים חיים** | הזוכה לעסק בתורה מתוך מפת על הפנימיות הגנוזה בה זוכה להגיע להשתוקקות והתלהבות תמידית לבורא יתברך
- טז **קדשת לוי** | כאשר פוסקת מהאדם הדקמה משתוקק לקבל התורה
- טז **אור התורה** | על ידי התורה יכול האדם לדעת מטרות ביאתו לעולם וכן הצידיק יכול להשפיע על ידה פרנסה רפואה והצלחה | ענינו נשמה
- טז **תדשה' ותורה תדשה'**
- טז **מאור עינים** | עינינו רואות אנשים לומדי תורה בפלפול גדול והמה רחוקים מיקראת ה' ומעבודתו והיצר הרע שלם אצלם ולא נמוח ולא נתפוצץ קלל
- טז **עבודת ישראל** | הלומד תורה כדי להגיע על ידי זה לכתובות בו יתברך חש תענוג עצום בלמודו
- יז **בוצינא דנהורא** | המפסיק באמצע למודו להתבונן לפני מי הוא לומד מיד מתנוצץ עליו אור גדול
- יז **שפת אמת** | מי שתמיד נוספת בו אהבת תורה סימן שלומד לשמה
- יז **תפארת שלמה** | 'ותן התורה' לשון הוה
- יז **דברי בינה** | אור מתן תורה לא נפסק לעולם
- יז **אוהב ישראל** | כלשפתם ספר ללמד יזכר ממעמד הר סיני
- יז **מאור ושמשי** | הלומד תורה בהתלהבות זוכה לבחינת מתן תורה

אוצרות גאוני הדורות

- יח **שירי הנפש** | ברגע שהבין יתרו שיכול להתגיר בא תפק ומיד
- יח **אפריון** | קבלו את יתרו להתגיר מאחר שישב ברום המעלה ובודאי שבא להתגיר לשם שמים
- יט **תפארת יהונתן** | לא אבה משה לתן הודיה על הצלתו מתרוב פריעה בשעה שהיו ישראל בתכלית השפלות
- יט **מרגינתא טבא** | חביבות היסורים מכל טובות העולם הזה
- יט **לקוטי נפתלי** | מניין שאף אהרן יצא יחד עם משה לקראת יתרו
- יט **בן אויר** | קשיית יתרו למשה מדיע דן דיני ממונות מבקר ועד ערב ולא עד זמן סעודה בפשיעה החמישית
- כ **זאת יהודה** | התורה נתנה לישראל במתנה כדי לבטל את טענת המלאכים
- כא **בית הלוי** | אף הטרוד לפרנסתו לא יסיח דעתו מלמוד התורה
- כא **דברי שאול** | יראת שמים אוצרו של הקב"ה כי נתנה לבחירת האדם
- כב **תמדת ישראל** | למוד המצוות שאדם לא יכול לקיים חושב קיים אותם מצוות
- כג **אור תורה** | רמו הכתוב להחולף במדבר ואינו זוכר אימתי יום השבת שרשאי לעשות לפרנסתו רק כדי קיימו
- כג **דברי דוד** | גדל ענש הנשבע לשואי פשם של עצמו, קל וחמור לנשבע בשם שמים לשוא
- כג **בני יצחק** | בטול סגוריא של משה | לי אמת' ולא להם'
- כד **אברהם יגל** | הדבק בה' נענה מיד בתפלתו
- כד **בן איש חי** | חלול וכפרנות בבליעת אותיות התפלה
- כה **מעשי צדיקים**
- כה **ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה
- לג
- לז **זוהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת יתרו

מעלת פרשת יתרו

בית אברהם

רבי אברהם מסלונים זיע"א

קריאת פרשת יתרו הכנה לחג השבועות

פרשת יתרו היא הכנה לשבועות, כמו רופא שנותן לאדם תרופה ומחלק אותה לחלקים מפני שאי אפשר לקבל את כל התרופה בבת אחת, כך אי אפשר היה לקבל בבת אחת גדל הקדשה של חג השבועות, ונתנה לנו גם הקריאה של מפת תורה בפרשת יתרו, והיא הכנה לשבועות (לקוטים):

(שוחר טוב שם) כלשם שהמתגבר היום אינו יודע כלום בתורה, כך עיניו של אדם פתוחות ואינו יודע בין ימינו לשמאלו כלום בתורה.

וכשזוכים להרגיש בחינה זו נצולים מגאונה ויודעים להצריך גדל מעלת התורה, וכשלומד היה רוכב על גבי בהמה, או מנה לי בידך, לא יחשב שהיא רק כפשוטה, אלא ידע וישכיל ויבין ויאמין כי מלבד פשטיות לבושי התורה, עוד בה פנימיות רזין דרזין ויחודים ושכליות עד אין שעור וערך כלל וילמד אותה ברמת ובזיע:

מחשבות חרוץ

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

הטעם ששנתנה מתן תורה בפרשת יתרו

מתן תורה נאמר בפרשת יתרו - פרשה הנקראת על שמו, לומר דכתר תורה מנח לכל (יומא עב:), וכמו שנתנה במדבר לומר דהיא הפקר לכל באי עולם (עירובין נד:), ואפלו גר ועוסק בתורה הרי הוא ככהן גדול, ויתרו ראש הגרים הבאים בשביל אהבת התורה (אות ט):

פרי צדיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

הטעם שסנתה מתן תורה היא במסכת שבת ובפרק רבי עקיבא

איתא מהאר"י הקדוש דרבי עקיבא היה שרש תורה שבעל פה, ובגמרא נסדר ענן מפת תורה בפרק רבי עקיבא במסכת

אהל ישכר

רבי יששכר דב מנואלקראז' זיע"א

יש לשנן את הכרי הזהר בפרשתנו

לפני חג השבועות צריכים לעסק בדברי הגמרא (שבת פרק רבי עקיבא) מעניני קבלת התורה, ובשובע שקוראים פרשת יתרו שהזמן הוא יותר קצר, רצוי לשנן את דברי הזהר הקדוש שבפרשה זו, כיון שפרשו חז"ל (סנהדרין יז:) 'קול גדול ולא יסף' (דברים ה ט) - ולא פסק, כי עדין הוא אותו הקול כשפא הזמן הזה של קריאת הפרשה הזאת:

קבלת התורה בפרשת יתרו - גם לאחר ידיעת

ולמוד התורה יש לנהג בעונה כגר שנתגבר

קבלת התורה נכתבה בפרשת יתרו, ללמדך כי גם אחרי ששמיגים ורואים גלוי שכניה חייבים לדעת כי עדין רחוקים משלמות ולמעשה משולים אנו לגר לגבי סתרי התורה, וכמאמר דוד המלך (תהלים קיט ט) 'גור אנכי בארץ אל מסתר מפני מצותיך', ודרשו ז"ל

ולקיים מצותיה, משום דהיא עצמותו יתברך, ומי הוא שישמע הדבר הגדול הזה ולא תפל עליו אימתה ופחד ויזהר בכבוד התורה במאד מאד.

הרמז בלשון הכתוב

וזה שאמר: הביטו וראו, אתם בני ישראל, מה רמז לכם הקדוש ברוך הוא במלת **אנכי**, הרי היא נוטריקון אצא נפשי כתיבת 'ה' הית, כלומר התורה שנתתי לכם היא הנפש שלי ממש, דעו וראו שהנפש שלי היא שכתבתי ונתתי לכם, ומה תענו אם תפגמו בנפשי חס וחסיליה, לכן השמרו מאד לנפשותיכם.

וזהו הוא ממש שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (דב"ר ד ד), אומר לו הקדוש ברוך הוא לאדם גרי בידך ונגד בדי, אם תשמר את גרי אשמר את נדך וכו', ועל פי מה שכתבנו הרי הוא כמבאר:

תפארת עזיאל

רבי עזיאל מייזליש זיע"א

התורה נמשלת לבת מלך בעת נשואיה שכל הרוצה יכול לצאת עמה במחול

שמעתי מפי מורי ורבי הגאון החסיד מורנו הרב רב בער זצוק"ל נבג"ע על מאמר 'תורה צוה לנו משה מורשה' (דברים לג ד) אל תקרי מורשה אלא מארסה (פסחים ט:). לקרב הדבר אל הענין.

כי מדרך העולם, שאינו ראוי לאדם שאינו נכבד לחזק בכת מלך ולרד עמה במחול כפי הלולא כדרך העולם, כי אין מהראוי לו להתקרב אליה, מפל שפן לאחז בה ולרד עמה. מה שאין בן כשהבת מלך נכנסת לנשואין, אז מדרך העולם שהתר הקשר ורשאי אף הקל שבקלים לרד עמה במחול.

שבת, ושבת יש לו שיכות למתן תורה, דכולי עלמא בשבת נתנה תורה לישראל כמו שאמרו בגמרא (שבת פ:).

ומה שנסדר בפרק רבי עקיבא, הוא מטעם דרבי עקיבא שרש תורה שבעל פה, שנהיה בן גרים, ותורה שבכתב ותורה שבעל פה הם באמת אחד.

ומטעם זה נכתב גם בן מתן תורה בפרשת יתרו ופרשת הגר, שהוא מענין תורה שבעל פה שבא לתקן הרב פעם אחר הקלקול (פרשת יתרו - אות א):

מעלת התורה

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

הדיוקים בכתוב

אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים (כ ב). הנה אמרו בגמרא (שבת קה). **אנכי** ראשי תבות אצא נפשי כתיבת 'ה' הית.

ויש לתמה מה בא להשמיענו בזה, בשלמא דבר שאינו מבאר בתורה ראוי להביאו בקשבון או נוטריקון וכיוצא, אבל דבר הכתוב בתורה בפשיטות מה שיכות עוד להביאו ברמז, וכתובת התורה ונתינתה מפרשת בתורה כמה פעמים, דויל קרי פי רב הוא.

התורה היא עצמותו יתברך ויש לזהר מאד בכבודה

ואפשר לומר, דידוע שכל התורה שמותיו של הקדוש ברוך הוא, נמצא היא עצמותו ממש יתברך. ובא בעל הגמרא עליו השלום לעורר לבות בני ישראל, ולהזהירם ולזרזם להזהר בכבוד התורה לעסק בה תמיד

מְעַבְדֶתוּ יתְבַרְךָ. אל תאמר כן, אלא אֲדַבְרָה שֶׁהוּא קְיוּמָה שֶׁל יְרָאָה, חֲדָא מִפְּנֵי שְׂאָם יִהְיֶה תְּמִיד מְרַגֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יתְבַרְךָ לא יִהְיֶה עָלָיו כָּל כֶּף יְרָאָה, וְעַל יְדֵי הַתּוֹרָה נִתְקַן, וְעוֹד כִּי הַתּוֹרָה עֲצֻמָּה אֵף עַל פִּי שֶׁהִיא מְדַבֵּרֶת בְּדַבְרִים הַגְּשָׁמִיִּים, אֵף עַל פִּי כֵן הִיא קֹדֶשׁ קְדוּשִׁים וְהִיא מְבִיאָה לִידֵי הִירָאָה מִכַּח הַאוֹתוֹת הַקְּדוּשִׁים וְכוּ'.

וְעֵקֶר הוא כי אי אֶפְשָׁר לְעַסֵּק תְּמִיד בְּדָבָר אֶחָד אֲלֵא אִם כֵּן הִיָּה הַפֶּסֶק דְּבָר בִּינִיָּהֶם, לְכַף הַצָּרְכָה הַתּוֹרָה לְהִיּוֹת, כְּדֵי לְהַפְרִיד הָאָדָם שֶׁלֹּא יִהְיֶה תְּמִיד מְרַגֵּל לִפְנֵי יתְבַרְךָ. וְאֵף עַל פִּי שֶׁמְדַמָּה לוֹ שֶׁכָּל זְמַן שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה יֵצֵא הִירָאָה מִלְּבוֹ וְעוֹסֵק בְּדָבָר הַגְּשָׁמִי, כְּגוֹן רְאוּבֵן הַלְוִיָּה לְשִׁמְעוֹן כֶּף וְכָף שֶׁמִּפְנֵה לְבוֹ לְדָבָר אַחֵר, אֵף עַל פִּי כֵן מְבִיאָה לִידֵי יְרָאָה.

כִּי הַאוֹתוֹת הֵם אור גדול. ומכל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹסֵק בְּנִסְתָּרוֹת הַתּוֹרָה שֶׁהֵם בְּעֲצָמָם רוּחַנִיּוֹת גְּדוּל וְכוּ'. וְהַעֲקָר הֵלֵא שְׁעַל יְדֵי שֶׁהָאָדָם נִפְרָד מֵעַט מִלִּפְנֵי יתְבַרְךָ הוּא לְטוֹכָתוֹ, שְׁעַל יְדֵי כֵן אַחֵר כֶּף הוּא יוֹתֵר יָרָא וְחֵרֵד (פרשת וירא):

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

דברי רש"י שתחלה נאמר כל הדברות כמאמר אחד אח"כ נשנו בפרטות

יְדַבֵּר אֱלֹקִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה (כ א), פֶּרֶשׁ רִש"י מִלְּמַד שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרֹת בְּדַבּוּר אֶחָד וְכוּ', מֵהַ תְּלֻמוֹד לומר עוד 'אֲנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ', שְׁחֹזַר וּפְרָשׁ עַל כָּל דְּבָר וְדַבּוּר בְּפְנֵי עֲצָמוֹ וְכוּ', וְאִם כֵּן יֵשׁ לְהִבִּין מֵהַ תּוֹעֵלֶת הִיָּתָה לְדַבּוּר זֶה הַכְּלָלִי.

כֵּן הַעֲנִין בְּגִדוֹן תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה, היא בת מְלֶךְ מְלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִם כֵּן הִיָּה מִן הִירָאוּי שֶׁלֹּא לְהִתְקַרֵּב אֵלָיָה כָּל מִי שְׂרוּצָה. אֵף עַל פִּי כֵן הַתֵּר לָנוּ. שֶׁהַתּוֹרָה נִמְשַׁלֵּת לְמִים, מֵהַ מַיִם הַפֶּקֶר אֵף הִיא הַפֶּקֶר וְכַמְדַּבֵּר כּו' כְּדֹאִיתָא בְּמֵאמְרֵם ו'ל (עירובין נד.), וְהִיא לָנוּ דוֹגְמַת בַּת הַמְּלֶךְ בְּיוֹם נִשְׁוֹאֶיָה כְּשֶׁהִיא מְאָרְסָה.

וְזֶה שְׂרוּמֹז בְּמִתֵּק לְשׁוֹנוֹ 'אל תקרי מורשה אלא מארסה', רְצָה לומר שֶׁהַתּוֹרָה היא לָנוּ כְּמוֹ בְּיוֹם הַנִּשְׁוֹאִין שְׁנַתֵּן רְשׁוֹת לְכָל לְרַקֵּד עִמָּה כִּי נַתֵּן גַּם כֵּן לָנוּ לְכָל לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה (פרשת וזאת הברכה):

עסק התורה שהוא בנושאים גשמיים נועד לזמני היום שמחוץ לתפלות כדי שלא תהא לאדם רגילות בדבקות התפלה

הַכְּלָל הוּא שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְהִיּוֹת תְּמִיד עוֹסֵק בְּדָבָר אֶחָד, אֲלֵא שִׁיָּהָא דְּבַר הַפֶּסֶק בִּינִיָּהֶם, כְּגוֹן אִם אָדָם הִיָּה מִתְפַּלֵּל תְּמִיד לִפְנֵי הַשֵּׁם יתְבַרְךָ בְּרוּךְ הוּא, לֹא הִיָּה אֵלָיו יְרָאָה כָּל כֶּף, כִּי הִיָּה מְרַגֵּל לִפְנֵי הַשֵּׁם יתְבַרְךָ וְלֹא הִיָּה הִירָאָה כָּל כֶּף גְּדוּלָה, לְכַף אֵין רִשְׁאֵי אָדָם לְהִתְפַּלֵּל יוֹתֵר מִשְׁלוֹשׁ תְּפִלוֹת שֶׁתִּקְנֶנּוּ אֲנִשֵּׁי כְּנִסַּת הַגְּדוּלָה.

וְעַל כֵּן הַצָּרֵךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִפְּנֵי טַעַם זֶה, כִּי לְהִתְפַּלֵּל תְּמִיד לִפְנֵי אֵי אֶפְשָׁר, כְּמוֹ שֶׁכַּתְּבִנוּ, וְלִלְכַת בְּטַל מִכָּל שְׁכֵן אֵי אֶפְשָׁר שֶׁהוּא מְבִיא חַס וְשְׁלוֹם לִידֵי עֲבָרוֹת וְכְדוּמָה. עַל כֵּן נִתֵּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתּוֹרָה שֶׁהִיא מְדַבֵּרֶת בְּדַבְרִים הַגְּשָׁמִיִּים, לְמַשֵּׁל רְאוּבֵן הַלְוִיָּה לְשִׁמְעוֹן וְכְדוּמָה, שֶׁהוּא עֲנִין אַחֵר.

אף שהתורה מדברת בענינים גשמיים היא קדש קדשים ומביאה לידי יראת מכת קדשת האותיות

וּלְפִי זֶה שְׁמָא תֹאמַר עַל יְדֵי כֵן הִיָּה נִפְרָד

שרש הנשמה קבלה תועלת מהמאמר הכללי של הדברות

ונראה דשרש הנשמה טרם באה בהתחלקות החושים, ואולי היא בחינת 'חידה', קבלה תועלת ממאמר זה הפללי כמו שהוא פללי, ועל ידי כן נעשו גם שאר כל חלקי הנפש מזככים וראויים לקבל הדברות בפרט כמו שהם פרטיים.

הטרוד ומחסר ישוב הדעת כל ימתין ללמד עד שתהא דעתו מישבת אלא יעסק בתורה ואחר כך יזכה להמשך אחריה

וזה למוד לכל איש הטרוד בענגנים שונים אשר בלתי אפשר לו לישוב דעתו וללמד, אל ישגיח על זה, אלא יתחיל ללמד אף על גב דלא ידע מה קאמר, כי אף על גב דאיהו לא ידע שרש הנשמה ידע. ובשכיל זה לאט לאט נמשכו גם יתר חלקי נפשו להתורה, עד שיפנה דעתו ויבין מה שהוא לומד.

אבל לא ימתין עד שיפנה דעתו, והוא בכלל ואל תאמר לכשאפנה אשנה (אבות פ"ב מ"ד), אלא יגרס אף על גב דלא ידע מה דקאמר, כמו שאמרנו ו"ל (עבודה זרה יט.) משום דכתיב (תהלים קיט כ) 'צרכה נפשי לתאבה וגו'. ואין הפרוש דגם סוף הדבר שלא ידע מה קאמר, אלא שעל ידי כן בא אחר כך לידיעה, ובכלל זה בודאי מה שאמרנו ו"ל (שבת גו.) ליגמר איניש והדר ליסבר, ודו"ק:

דרכי הצדיקים

עטרת ישועה

רבי יהושע מדו"קוב זיע"א

שתי סוגי צדיקים, א' המצדיק את דיני הבורא ומוכיח את הבריות שעליהם לשוב בתשובה ויוטב להם

או יאמר בפסוק ויאמר משה לחתנו כי יבא אלי העם לדרש אליקים כו' (יח טו.) הנה

בנסע אנשים לצדיקי הדור לבקש מהם צרכיהם בנים חיים ומזונא, יש שתי בחינות, יש צדיק אשר מקבל כל הדינים באהבה, ועובד בין בטובו בין בעקא, על כן באם באים אליו אנשים שיתפלל בעדם עבור טובת עולם הזה, מצדיק את הקדוש ברוך הוא ואומר להם - לאשר עברתם על דברי ה' על כן בא אליכם כל הצרה הזאת.

כ/ צדיק המציע טענות לפני הבורא ב"ה וממליץ טוב בעד העם

אולם יש צדיק שעושה להפך, כי מציע טענות העם לפני הקדוש ברוך הוא, איך מה שהמה לא טובים הוא מחמת חסרון הפרנסה וכדומה, כי באמת גם לישראל יש הרבה טענות.

באור האלשיך במאמר 'אם אין קמח אין תורה אם אין תורה אין קמח'

וכמו שכתב האלשיך הקדוש על הא דאם אין קמח אין תורה אם אין תורה אין קמח (אבות פ"ג מ"ז), שנהו טענות ישאל עם הקדוש ברוך הוא כפיכול, שהקדוש ברוך הוא אומר אם אין תורה כו' וצריך ללמד ולעשות ועל ידי זה יגיע להם כל טוב, וזרע ישראל טוענים אם אין קמח כו', כי תחלה צריך לתה להם כל טוב, ואחרי זה ללמוד.

על אף שהצדיק מתלבש בכחינת 'צדיקים נוטלים בודוע' מוכיח ומזהיר את העם על מכאן ולהבא

וצדיק כזה שמצדיק עמו ישראל להשפיע להם כל טוב, מתלבש עצמו אז במדת גבורה מבחינת צדיקים נוטלים בזרוע, ועם כל זה דרכו בקדש להזהיר את העם מהיום והלאה שילכו בדרך ה', ואין עונשין אלא מזהירין.

כי אינו מענישם לומר להם על העבר לאשר כף וכף עשיתם ועברתם על תורת ה' על

בא עליכם הדינים על אשר עברתם את חקי האלקים ואת תורותיו.

באור מאמר יתרו 'לא טוב הדבר וגו' נבל תבל

ואמר לו יתרו לא טוב הדבר, שלא נכון עשות כן, כי נבל תבל גם אתה על ידי גם העם הזה אשר עמך, הינו אף שאתה בכחך לקבל הדינים באהבה, כי כן דרך הצדיקים להיות עובדים בין בטיבו ובין בעקא, אולם העם יהיה נבול, כי על ידי זה ורפו ממך ויעזבוך, ויגיע גם לך התרשלות מעבודת, כי אין מלך בלא עם, ולזאת גם אתה נבול תבל.

ולבל תאמר כי להעברות השם יתברך אין צריך שיהיה לך אנשים המפוזקים בך ולהיות מסתופפים בצלך, אל תאמר כן, כי לא תוכל עשהו לברך, כי קשה עשות לבדו כמו עם העם יחד, כי על ידי זה תעלה בכל פעם מדרגא לדרגא.

באור 'איעצך ויהי אלקים עמך'

לזאת איעצך ויהי אלקים עמך, הינו שאתה תתלבש כעת במדת אלקים להיות בבחינת צדיקים גוטלין ברווע, והיה אתה מול אלקים לעמד נגדו כבככול עבור טובת ישראל, והבאת את הדברים אלה אל אלקים, הינו להפך תעשה, להביא דברים אלה טענות העם אל אלקים, שהצדק עם העם, ולבל תאמר להם תכף הענש על העבר שבשביל זאת וזאת בא אליכם הצרה, רק עם כל זה והזרת אתה את החקים כו', הינו מכאן ולהבא תזהיר אותם שילכו בדרך ה'.

באור סיום דברי יתרו

ועל זה סים אם את הדבר הזה תעשה וצוף אלקים, הינו הקדוש ברוך הוא כבככול

כן מגיע עליכם כל זאת, אדרבא מצדיק את זרע ישראל ואומר שהצדק אתם, למען ישמע בפרומים, רק מזהירים מכאן ולהבא שבודאי יהיה לכם כל טוב אף באפן שתלכו בדרך ה' עם העשירות.

אם יזכיה את העם מדי ירפו ממנו ויגיע לו חסרון

וכן צריך באמת המנהיג הדור אשר העם באים להסתופף בצלו לעשות כן, כי באם לאו ירפו העם ממנו ויגיע גם אליו חסרון, כי אין מלך בלא עם, ועל ידי האנשים המסתופפים בצלו נתעלה גם הצדיק למעלה מדרגא לדרגא.

באור דברי משה 'כי יבא אלי העם לדרש אלקים' והמסורה

וזוהו שהשיב משה על שאלת יתרו, כי יבא אלי העם לדרש אלקים (יה ט), ובמסורה הובא על זה עוד ג' פעמים 'לדרש אלקים', אחד גבי שאול שנאבד לו האבדה (שמואל א' ט ט), ואחד אצל דוד גבי דבר שהכה המלאך בעם (דה"א א' כא ל), ואחד בענין עזיהו שדרש אלקים בדרך המלחמה (דה"ב ב' כו ה).

רמז על בני חיי ומזוני

ורומז על שלושה דברים, בני חיים מזונא, כי לבטל הדבר הוא חיים, להשקיט מלחמה רומז על בני, כמו שפתיב (תהלים קכח) ו'ראה בני לבניך שלום על ישראל', ודרשו ז"ל בכתבות (ג) שלום על דיני ישראל שלא יבואו לידי מלחמה ומחלוקת, ואצל שאול שנאבדה לו אבדה רומז על צרכי ממון.

באור 'והודעתי להם חקי האלקים'

כי על כל אלה באו אל הצדיק שיתפלל בעדם אל אלקים, אף אנכי הודעתי להם את חקי אלקים כו' הינו שאנכי מודיע להם חקי אלקים' ו'יקא, שהוא הדינים, הינו מדוע

נושאים בפרשת יתרו

בכל משאלות לבו כפצו, והצדיק מבין ומאזין ומקשיב לקול דבריו, ומבטיח לו שישוע באמת כפי רצונו, וכדבריו בן הוא פנודע.

ולכאורה הדבר הזה משלל משכלנו, האיך הצדיק הזה מרפין את עצמו, לעניני גופניות וארציות האלה, בשגם להציע זה לבקש על זה, מאת כבודו יתברך מהקדוש ברוך הוא, והשם יתברך ברכ טובו ממלא בקשתו על צד היותר טוב, ובפרט לאיש ההמוני מגשם פזה מקשר ומרפב לתאוות עולם הזה.

שתי דרגות בענין האמונה בהקדוש ברוך הוא

אמנם הענין הוא כך: דהנה יש ב' הדרגות בענין אמונה אמונת הקדוש ברוך הוא וצדיקיו עושי רצונו. יש מאמינים בהבורא יתברך ויתעלה, מצד השגתם גדלות הקדוש ברוך הוא, אין סוף מלא כל הארץ כבודו, והמה בדרגא גדולה אשר להם כח לעמד בהיכל המלך פנודע.

יש אשר טח עיניהם מראות בטוב הזה, ואינם משיגים כלל גדלותו יתברך, אפס עקר אמונתם, מצד חדוש העולם, בידעם שאין זה מגדר אנושי, רק הקדוש ברוך הוא הוא בורא ומנהיג לכל הברואים וכו', ומצד האותות והמופתים אשר ישמעו ויראו, יאמינו ויאמרו בלב שלם, אין זה פי אם בית אלקים, והכל מכחו יתברך ומבלעדי רצונו הכל כאפס ואין, והכח הזה המה בדרגא פחותה מכת הא' פמוכן.

שתי דרגות בענין האמונה בצדיקים

וכמו כן אצל צדיק הדור, יש גם בן ב' פתות, יש מאמינים בו מחמת השגתם גדלות הצדיק עד היכן עבודתו מגיע, ועד היכן מסירת נפשו, ופושט את צנארו, על כל פסיעה ופסיעה, מחמת כבודו יתברך, ואין

צורך גם בן לעשות בן, פי צדיק גזור והקדוש ברוך הוא מקיים, ועל זה כל העם על מקמו יבא בשלום, פי תמשיכו להם בנים חיים ומזונא הנקלל פכתת שלום:

אמרי טפר

ראבי ירחמיאל ממאגניטוב זיע"א

דברי רש"י על הפסוק

ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם, ופרש רש"י ז"ל: 'בעב הענן' - במעבה הענן, 'וגם כך' - גם בנביאים הבאים אחריו.

הריק בדבריו

צריך לדעת מה בעי רש"י בזה שמוסרין 'במעבה הענן'. גם צריכים להבין. לפי פרוש רש"י ש'מפרש' 'וגם כך יאמינו' - גם בנביאים הבאים אחריו, אם בן מה שיכות לזה עם האמור, ומדוע תלה הכתוב אמונת הנביאים ב'מה שאמר' הנה אנכי בא אליך בעב הענן. ויתר הדקדוקים אשר ב'כאן, מובאים במפרשי התורה.

התמיהה כיצד הצדיק השקוע לגמרי ברוחניות,

נאות שיטרידוהו המון העם בבקשות גשמיות

והנראה לפרש בעזרת ה', בהקדם קושית הספרים הקדושים, להבין הענין, מה שאיש ההמוני שפל המצב מאד בא לצדיק הדור האמתי, אשר כל מחשבותיו, רק טוב כל הימים לרבות הלילות, ומחשבתו דבוקה לחי החיים, נפשו קטירא לחי ע'למא, ביחוד קודשא ברוך הוא ושיכניתייה, מפשט מפל תאוות עולם הזה, בלתי לה' לבדו.

וההמוני מציע שאלתו ובקשתו, חסרונו על דברים גשמיים עבדים מאד, שישוע

על דבר גשמי שגשמי, כדי להכניס בלבן אמונת ה' ואמונת צדיקיו עושי רצונו, ועל ידי אמונתו באותו צדיק, יתרו על דבריו לשמע קול מוסר שלו ענין ודקדוקין, וגם יכבד אותו, והבן.

רמז הנ"ל בלשונות הפסוק ודברי רש"י

וזאת ניכל לומר מרמז לנו הפתוב הנ"ל, ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליה, הינו שאשמע ואקבל את תפלתך, בעב העני מורה על דברים גשמיים וטובים, וזה שהוסיף רש"י ו"ל במעבה העני, מורה על דבר גשמי שגשמי פנ"ל, גם על זה ארפין את שכינתי לקבל תפלתך למלא בקשתך, כמאמר הפתוב הנ"ל 'המשפילי לראות בשמים ובארץ כו'.

ובא הפתוב כמפרש ונותן טעם על זה, כקשית הספרי קדש הנ"ל, מדוע באמת יהיה כן. בעבור ישמע העם, הינו שפלי עם פשוטי בני ישראל, המכנים בשם 'העם' פנודע.

בדברי עמד. דבור הוא קשה, מורה על דברי מוסר וכבושים, דברים הקשים בגידין, כדי שיאזינו וישמעו הפשוטי עם לקול מוסר שלך, מחמת גדל אמונתם בך, מצד רואם מופת וחדוש, תר על שאר ישראל, ועל ידי זה תחזק אצלם אמונת ה' יותר בלבם, כי כל עקר אמונתם הוא מחמת רואם מופת וחדוש.

ולא עוד אלא וגם כך יאמינו לעולם, פפרוש רש"י 'גם בנביאים הבאים אחרך', כי הדבר הנה יועיל, שגם בצדיקי כל דור ודור, יאמינו שהם צדיקים אמתים, וכבודם ויקבלו תוכחתם, להדריכם בדרך השם יתברך פנ"ל:

עושה שום עשיה שבועולם ואפלו תנועה קלה, בלעדי כבודו יתברך, והם בדרך גדולה אשר עיני שכל להם להבין.

ויש אשר לענין עבודתו של הצדיק, ועד היכן פחו מגיע, אין להם שום הבנה, ואינם רואים בו יתרת משאר העם, אך כאשר רואים אצלו איזה מופת או אות, אשר לשאר העם אין באפשרי זה, על ידי זה מאמינים בהצדיק ההוא, כי הוא עובד ועבד ה', ויש לו כח לעמד בהיכל המלך, ועל ידי זה יראים ממנו, ומכבדים אותו וחרדים על דבריו, ואותם האנשים הם בדרך פחותה מכת הא', אשר מחמת זה הם מכנים לפשוטי עם כמוכן.

הצדיק מרכין עצמו לפשוטי העם שאין השתם גבוהה - כדי שתקבע בלבם אמונת ה' ואמונת הצדיקים

ומעתה מוכן שפיר קושיתנו הנ"ל. בין שפשוטי עם, שאינם משיגים שום גדלות מחמת קצר שכלם, ועקר אמונתם הוא מחמת רואם איזה מופת וחדוש, ועל ידי זה נקבע אמונתם בלבם, הן אמונת ה', והן אמונת צדיקיו.

לכן בשביל זה, להכניס אמונה בלב העם שיאמינו בה' ובצדיקיו, מרפין הצדיק את עצמו לבקשת האיש ההמוני ומשפיל את עצמו למדרגת אותו האדם, כאלו אותו הדבר יחסר לו, ושואל ומבקש מהשם יתברך שימלא בקשתו, כדי להכניס בלב האדם אמונת ה'.

הקב"ה ממלא רצון הצדיק בהעתרתו על האדם

והשם יתברך פרב טובו אין שעור, ממלא באמת בקשתו גם בדבר הגשמי הנה, כמו שנאמר 'המשפילי לראות כו' מקימי מעפר דל מאשפת גרים אביון' (תהלים קיג ו-ז), מורה

פְּרַשְׁתַּי יִתְרוֹ

שְׂרֵי מֵאוֹת שְׂרֵי חֲמִשִּׁים וְשְׂרֵי עֶשְׂרֵת (יח כא)

פְּתוּחֵי חוֹתָם

רבי יעקב אביחציקא זיע"א

המקום את המצות כראוי בורא חילות של מלאכים

אֲפֹשֶׁר לְרַמֵּז לְפִי מָה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרָנֶם לְבִרְכָה (אבות פ"ד מ"א) דְּעַל יְדֵי מַעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה נִבְרָאִים מְלָאכִים טוֹבִים, הַגִּי מְלֵי אִם עוֹשֶׂה לְשֵׁם שְׁמַיִם בְּדִחְלוֹ וּרְחִימוּ, אֲבָל הַעוֹשֶׂה שְׁלֵא לְשֵׁמָה אֵין נִבְרָאִים מְלָאכִים טוֹבִים, וְאֲדַרְבָּא הוּא מְקַלְקַל וְלֹא מִתְקַן.

וְזָהוּ שֶׁאָמַר וְאַתָּה תַחֲזוּהוּ מִכָּל הָעָם אֲנִשֵּׁי חֵיל, הֵם שְׁעוֹשִׂים הַמְצוֹת לְשֵׁם שְׁמַיִם וְנִבְרָאִים מֵהֵם חֵילוֹת שֶׁל מְלָאכִים. וְקִתְּנֵי וּמְפָרֵשׁ מִי הֵם הַנִּבְרָאִים עַל יְדֵי מַעֲשֵׂיהֶם הַטּוֹבִים חֵילוֹת שֶׁל מְלָאכִים, הֵם יֵרָאִי אֱלֹהִים.

וְהִנֵּה יֵרָאִי אֱלֹהִים אֲנִשֵּׁי אֲמַת רַאשֵׁי תְבוֹת גֵּימַטְרִיא 'אַהֲבָה', לְרַמֵּז דְּעוֹשִׂים מִירָאָה וּמֵאַהֲבָה, וְכָל הַעוֹשֶׂה מִירָאָה וְאַהֲבָה בְּנֹדָאֵי שְׁכָל מַדּוֹת הַטּוֹבוֹת כְּלוּלוֹת בּוֹ, וְזָהוּ 'אֲנִשֵּׁי אֲמַת שְׁנָאֵי בְּצַע', שֶׁכִּינּוֹן שֵׁישׁ בָּהֶם יֵרָאָה וְאַהֲבָה, בְּהִכְרַח שִׁיחֵיו אֲנִשֵּׁי אֲמַת וְשׁוֹנָאֵי בְּצַע:

אַתָּם רֵאִיתֶם וְגו' וְעַתָּה אִם שָׁמוֹעַ וְגו' וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה וְגו' וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלַכַת כְּהֵנִים וְגו' קְדוֹשׁ גּו' (יט ד-ו)

לְקוּטֵי מַהֲר"א

רבי אלעזר מסוף'ניץ זיע"א

בתחלת הדרך מורה הצדיק לאדם לעבד שלא לשמה ומרגיש תענוג בעבודתו

הַצְּדִיק הַדּוֹר כְּשׁוֹרְצָה לְהַדְרִיף עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדַרְכֵי הַעֲבוּדָה, מַחֲזִיב לְהַדְרִיכֶם בְּדַרְכֵי

וַיִּסְפַּר מֹשֶׁה לְחַתְּנוֹ אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרְעֹה וּלְמִצְרַיִם עַל אוֹדֵת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְּאֵתֶם בְּדַרְךְ וַיִּצְלַם ה' (יח ט)

תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב

רבי יעקב מבארנוב זיע"א נכד רבי אשר ישעיה מרופשיץ זיע"א

הדיוק בכתוב

וַיִּשְׁמַע יתרו וגו' וַיִּצְלַם ה'. הִנֵּה אֵיתָא הַקּוּשִׁיא דְכִינּוֹן דְּכַבֵּר שְׁמַע יתרו כְּמֵאמַר הַפְּתוּב וַיִּשְׁמַע' וּכְפִירוֹשׁ רַש"י, מָה זֶה שֶׁאָמַר אַחַר כֵּף וַיִּסְפַּר מֹשֶׁה וְגו'.

משה רבנו ספר ליתרו את כל התלאות כי רק המצטער שמח לכסוף בישועה

וְאֲפֹשֶׁר לְפָרֵשׁ, דְּבֵא הַכְּתוּב לְלַמְדֵנוּ עֵקֶר הַסְּפּוּר אֵת כָּל הַתְּלָאָה, וְזֶה לֹא שְׁמַע. דְּאִיהוּ לֹא שְׁמַע רַק הַפְּלֹאוֹת וְהַנְּסִים שֶׁהָשֵׂם בְּרוּף הוּא עֹשֶׂה לָנוּ, אֲבָל לֹא זו הַדְּרָף, עַל כֵּן סֵפֶר לוֹ מֹשֶׁה אֵת כָּל הַתְּלָאָה. וְאָז אָמַר 'בְּרוּף ה', עַל הַדְּרָף הַכְּתוּב 'שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ וְגו' (ישעיה סו י), כִּי הַמְצַטְעֵר הוּא שְׁמַח בְּהִישׁוּעָה.

באור נוסף: ספר לו התלאה כדי שיאמין בהשגחה ברטית

וְאֲפֹשֶׁר לְפָרֵשׁ, כִּי סֵפֶר לוֹ הַתְּלָאָה כְּדֵי שִׁידַע וַיֵּאמֶן שֶׁהַכֵּל בְּהִשְׁגָּחָה פְּרֻטִית. כִּי הָאֲפֻקוּרְסִים אוֹמְרִים שְׁחַס וְשְׁלוּם שְׁתֵּי רַשִׁיּוֹת יֵשׁ, אֶחָד עֹשֶׂה טוֹב וְאֶחָד עֹשֶׂה רַע, זֹאת אָמַר הַכְּתוּב וַיִּסְפַּר מֹשֶׁה לְחַתְּנוֹ אֵת כָּל הַתְּלָאָה אֲשֶׁר מִצְּאֵתֶם בְּדַרְךְ, הֵינּוּ הִרַע שֶׁהִיָּה לִישְׂרָאֵל וְגַם וַיִּצְלַם הֵינּוּ הַטּוֹב, כָּל זֶה עֹשֶׂה ה':

ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל יראי אלהים אנשי אמת שנאי בצע ושמת עליהם שרי אלפים

קדם מתן תורה במתיקות מאמרו 'אתם ראיתם וגו', ועתה אם שמוע וגו', והייתם לי סגולה וגו' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש וגו', ולכאורה איך אמר להם כזאת שיעבדו על מנת לקבל פרס.

אך מתחלה הכרח משה רבנו עליו השלום להדריך עם בני ישראל קדם קבלת התורה בדרך הנה אף שאיננו דרך אמיתי, בכדי ששעל ידי זה ימשיכם וירם לככם ויחשקו בגדל תשוקות לכס ביראת השם ויבקבלת התורה הקדושה וכנ"ל, וילכו ממדרגה למדרגה במתיקות רב, ואחר כך הכרח משה רבנו עליו השלום להרחיקם ולנתשם מן העבודות הלזו כי לא לזה היה המכוון.

וממילא פתאם נפלו ממדרגתם ומתיקות הראשונה, ואז כלם תמהו ושאלו מה זאת שפכר טעמנו כל כך מתיקות ומדרגות גדולות, והתלהבות רב וכעת פתאם נטלו מפנו ונפלטנו ממדרגתנו הראשונה.

ומשה רבנו עליו השלום הסביר להם הענין – עד הנה היה עבודתכם בהתלהבות ומתיקות רב אף לא היה פראוי, כי היה מעט שלא לשמה, וכעת כשתסירו מזה העבודות, ותקבלו עליכם עבודות חדש ותחזקו במסירת נפשכם לבל לקרר לככם בטענת היצר וכנ"ל, אז תלכו בטח מחדש להעבודות האמתיות, ואז תתענגו ותרגישו בכל פעם יותר מתיקות וערכות גדול בהעבודות לשמה, ותשביע בצחצחות נפשכם מאור הקדשה בלי שום נפילה עוד

(פרשת קרח)

תורה ומצות, אף שיהיה מתחלה קצת שלא לשמה, ממילא יבואו אחר כך לשמה, כמאמר חכמינו ו"ל (נזיר כג), וכדרך האב הרוצה להנהיג בנו לחדר ללמד, נותן לו מתחלה איזה מטבע או חפץ מה, בכדי ששעל ידי זה יחשק לבו ללכת לבית הרב ללמד, פן הדבר הזה ממש.

אחר שמתחזק בעבודתו נטלת ממנו הרגשת המתיקות כדי שיעבד לשמה

וכשוראה הצדיק שעובדים עבודתם פראוי, והולכים ממדרגה למדרגה בהתלהבות ומתיקות, מחיב להרחיקם ולנתקם ולהפילם מן העבודות הראשונה הלזו, מחמת שהוא לא לשמה, ובאמת אין זה הדרך האמיתי המכוון ורצון הבורא ברוך הוא, וממילא נופלים ממדרגתם הראשונה והמתיקות הנ"ל.

ואז צריכים להתחזק מאד בעבודה חדשה במסירת נפשם ממש, בכדי שיוכלו לקבל עליהם מחדש על מלכות שמים ולעמד חזק ואמיץ בהעבודה, מחמת ששיצור מקרר לכס מאד, ומסיתם מהעבודות בטענה, הלא כבר הייתם עד הנה במדרגה גבה ופתאום נפלתם ממדרגתכם, מה בצע לכם בהעבודות הלא גייעכם לריק.

וכאשר יתגברו בהתגברות רב ובמסירת נפשם נגד טענה הנ"ל, ויעבדו בעבודות השם בכל יום ויום יותר ושיגו באמת מחדש טעם ומתיקות גדול יותר, וילכו מחיל אל חיל ממדרגה למדרגה וכל פלו עוד מן העבודות, כי עבודתם הוא עבודה לשמה בלי שום פגיה וזאת רצון הבורא ברוך הוא.

הרמז בהוראות משה רבנו לעם ישראל קדם מתן תורה והדין ודברים ביניהם

וכל זה נרמז בתורתנו הקדושה במאמר משה רבנו עליו השלום לעם קדוש בני ישראל

בפרשת אחרי וקדשים דלהתרחק לגמרי מן גדר התאוה אין בזה חדוש כל כך ורבנותא, יענין שם.

מעשה כבעל שם טוב זיע"א

וכבר ארע בימי הבעל שם טוב מעשה בכמר אחד שהכריח את עצמו מאד על ענין הפרישות, והיה לגמרי מפרש מן גדר התאוה, עד שהבעל שם טוב עמד לנגדו ועשה רשם גדול בעולמות העליונים והמתיק את הקטרוג שהיה נמשך על ידי הכמר הנ"ל.

עקר הרבנותא היא להתגבר על התאוה

אשר מזה נראה שכזאת יוכל עשות אף מי שהוא שפל המדרגה – לשבר טבעו כל כך עד שגם הטבע תחייב על הפרישות, אבל עקר הרבנותא היא שצריך להניח את טבעו הטבוע בקרבו, ובזה צריך בכל פעם ללחם נגד היצר ולהתגבר עליו, וזהו מעשה הסגלה, וכנ"ל, הינו שהוא הפוך הטבע.

באור הפסוק על דרך הנ"ל

וזהו ושמרתם את בריתי, הינו להיות מפרש ומתגבר על התאוה, אולם ההתגברות יהיה לא בדרך טבע, דהינו לפרש את עצמו לגמרי מן תאות העולם, רק והייתם לי סגלה, רצה לומר שיהיה בדרך סגלה, להתגבר וקא רצה בכל פעם, דהינו הרוך סגלה וכאמור:

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (לא פחות ולא יותר, רש"י) (יט ו)

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

'לא פחות' – אל לארס להתניאש ולחשב שהוא כמצב פחות, 'ולא יותר' – כמו כן אל לו לבוא לירי גאוה

אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל ופרש רש"י ו"ל לא פחות ולא יותר.

ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ (יט ה)

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

הדברים שעל ידם מתדבקים בהשם יתברך

מאחר שאמר (פסוק ד) 'ואבא אתכם אלי', דהינו שפונתו יתברך להדביקם בו, בא להורותם הדברים שיהיו זהירים בהם תמיד, שעל ידם יוכלו להתדבק בו יתברך. תחלת הכל התשובה בכל עת.

וזהו ועתה, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (בי"ד כא ו) אין 'ועתה' אלא תשובה. ודריש ביה נמי 'ועתה' כמשמעותה לשון 'עת', דבכל עת צריכים לעשות תשובה דשמא פגמו במה שבעבר.

אם שמוע, שמע' גימטריא קדוש', שיזקהו בקדשה, דזו היא עקר ההתדבקות בו יתברך. תשמעו, ראשי תבות ת'תפללו ש'תקריט מ'נחה ו'עריבת. ושמרתם את בריתי, הם שבת מילה תפלין.

עוד, ש'מוע ת'שמעו בקלי ו'שמרתם ראשי תבות 'בושת', ש'בושו ו'יבולמו מפני ש'כבודי מלא כל העולם, וזהו ש'סיים כי לי כל הארץ, דהינו ש'כבודי בארץ, לכן צריכים להיות מתבישים מפני:

ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה (יט ה)

תן אהרן

רבי גדליהו אהרן מסקאליווקע זיע"א

'סגלה' הוא הפך הטבע | להתרחק לגמרי מהתאוה אין בכך חדוש

עין בדברי האור החיים הקדוש שפרש פונת הפסוק בענין הסגלה שהוא הפוך הטבע, שם במתק דבריו, ופרש בהקדם דבריו

הטעם שכפה עליהם הדר כגיגית

אך תמויה, אם שְׁכַלְתָּהּ נִפְשָׁם לַתּוֹרָה וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע אִם בֵּן לְמָה כָּפָה עֲלֵיהֶם ה' הַר כְּגִיגִית. וְאָמַר הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ רַבִּי יִשְׁעֵלִי פְּרָאגָּעַר וְצַ"ל לְתַרְץ, דִּישְׁרָאֵל הָיָה בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּמַדְרַגָּה גְדוֹלָה, וְעַל יְדֵי מַצּוֹת פְּרִיֶשֶׁה שָׁאָמַר לָהֶם מִשֶּׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם נַעֲשֶׂה כָּלֶם בְּאֶמֶת מִפְּרֵשׁ מַעֲוֹלָם הִזָּה וְלֹא הִזָּה בְּאֶפְשָׁרוֹת לַעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה גּוֹפְנֵי לְגַמְרֵי.

עַד שֶׁנֶּאֱמַר לָהֶם אַחַר כֵּן 'שׁוּבוּ לָכֶם לְאֹהֲלֵיכֶם' וְרַק מִחֲמַת הַצּוּרֵי הַכְּרָחוּ לַעֲשׂוֹת פְּקִידוֹת ה', כֵּן כֵּן הָיָה אִזּוֹ בְּמַדְרַגָּה גְדוֹלָה כְּמִלְאָכִים מִמֶּשׁ וְסִבְרוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֹאמַר לָהֶם בְּמַתָּן תּוֹרָה סִתְרֵי תּוֹרָה וְצָרוּפֵי שְׁמוֹת וְעַל זֶה אָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, וְכִשְׁיִשְׁמְעוּ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא תִגָּב לֹא תִנְאָף לֹא תִרְצַח לֹא יִקְבְּלוּ, יַעַן שֶׁהֵם אֵינָם לְגַמְרֵי בְּמַדְרַגָּה זֹאת חִלְּלָה וְרַחוּקִים הָמָּה מִעֲנִינֵים כְּאַלְהָה, וְעַל זֶה כָּפָה עֲלֵיהֶם הַר כְּגִיגִית שֶׁיִקְבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת, וְדַבְּרֵי פִי חֲכָם חַן]:

וְנוֹכַח לְרַמֵּז בְּדַבְּרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁכָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל צָרִיף לְהִיּוֹת לוֹ זֶה הַבְּחִינָה מִן לֹא פְחוֹת וְלֹא יוֹתֵר, הֵינּוּ שְׁלֹא יִחְשַׁב הָאָדָם בְּעַצְמוֹ שֶׁהוּא הַפְּחוֹת שֶׁבִישְׂרָאֵל וְאֵין לוֹ עוֹד שׁוּם תַּקְנָה חֵס וְשְׁלוֹם - וְעַל יְדֵי זֶה יִתְאַשׁ חֵס וְשְׁלוֹם מִן הַתְּשׁוּבָה.

לָזָה אָמַר לַמִּשֶּׁה רַבְּנוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם שִׂיאֵמַר לָהֶם לִישְׂרָאֵל שִׂיְהִי בְּבַחֲיַנְתָּ לֹא פְחוֹת וְלֹא יִתְאַשׁוּ עַצְמָם חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי בְּיָדָי מוֹכֵן כֹּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְכוֹא לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת. וְגַם עוֹד יִכְנִיֵס בָּהֶם זֶה הַבְּחִינָה וְלֹא יוֹתֵר, הֵינּוּ שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם יִתְרוֹן וְיַמְעִלָה בְּעַבְדוּתָם, שְׁלֹא יִסְבְּרוּ שֶׁהֵם עוֹבְדֵי ה' וְיִכּוֹאוּ עַל יְדֵי זֶה לְיַדֵּי הַתְּנַשְׁאוֹת וְגֵאוֹת חֵס וְשְׁלוֹם, לָזָה יִרְאוּ שִׂיְהִי לָהֶם תְּמִיד זֶה הַבְּחִינָה מִן 'לֹא פְחוֹת' וְגַם 'לֹא יוֹתֵר':

וַיַּעֲנוּ כָל הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כָל אִשֶּׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִגּו' (י"ט ח)

זְנוּתָא דְאַבְרָהָם

רבי אברהם מפוריסוב זיע"א

באור נפלא בטעם הדבר שנאמר 'נעשה ונשמע' בלשון רבים

כָּל אִשֶּׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְיִלְחָן כְּתִיב נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע', הַרְבֵּי רַבִּי בּוֹנֵם זְעִלְהִי הַקְּשָׁה לְמָה אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע, הָרִי שֶׁהִיָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיף לומר אַעֲשֶׂה וְאֶשְׁמָע.

וְתַרְץ בְּדָרְךָ מִשָּׁל, כִּי הֵיוּ שׁוֹבִים בְּמֵאָסָר בְּחֵם הַיּוֹם וְצִמְאִים לַמִּים וְאֵין לָהֶם וּפְתָאוּם כִּי אֶחָד וְשֵׁאֵל לָהֶם אִם יִשְׁתּוּ, הַשִּׁיב כָּל אֶחָד 'נִשְׁתָּה', יַעַן שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹדֵעַ שֶׁהַפֶּל צִמְאִים וְהַכֹּל חֲפָצִים לִשְׁתוֹת, בֵּן בְּקָבְלַת הַתּוֹרָה שֶׁכָּל אֶחָד קָלְתָהּ נִפְשׁוֹ לַתּוֹרָה וְאֵין מִיָּם אֵלָּא תּוֹרָה, לְכֵן אָמַר כָּל אֶחָד וְאֶחָד נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

וַיִּדְבַר אֱלֹקִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמַר כ)

(א)

לְקוּטֵי שִׁיחוֹת

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א

הדיוק בלשון הכתוב 'לאמר'

הַקְּשׁוּ בְּמִפְרָשִׁים: כָּל מְקוֹם שֶׁבּוּ נֶאֱמַר 'וַיִּדְבַּר גו' לְאָמַר', הַפְּנוּנָה הִיא, שִׁמְסֵרוּ אֶת הַדְּבָרִים לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא שְׁמָעוּ אוֹתָם בְּשַׁעַת מַעֲשֶׂה. אַבְל, מִכִּיּוֹן שֶׁבָּעַת מַתָּן תּוֹרָה הָיָה נוֹכָחִים כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְכֹלֶם שְׁמָעוּ אֶת הַדְּבָרִים - מֵהִי הַפְּנוּנָה בְּלֵאמֹר.

וְאֵין לומר, שֶׁהַפְּנוּנָה בְּלֵאמֹר הִיא בְּשִׁבִיל דְּוֹרוֹת הַבָּאִים, שֶׁהָרִי בַּעַת מַתָּן תּוֹרָה

תובעים מהאדם שכמשך כל היום תהיה אצלו
ההרגשה של 'אנכי ה' אלקיך'

וְזָהוּ גם מה שנאמר 'היתה לי דמעתי לחם
יומם וְלַיְלָה בַּאֲמַר אֵלַי כֹּל הַיּוֹם אֵימָה
אֱלֹקֶיךָ' (תהלים מב ד). 'היתה לי דמעתי לחם
יומם וְלַיְלָה': יהודי כל כך ממרמר עד שהדמעות
הם במקום הלחם, בידוע שמריירות פועלת
שלא מרגישים רעבון. וממה נובעת המריירות.
על זה ממשיך בפסוק – 'באמר אלי', טוענים
ותובעים מלמעלה: 'כל היום אימא אלקיך'.

'אלקיך' פרושו – כחך וחייתך, ומיהו
'אלקיך'. 'הויה – אלקיך'. 'הויה'
הוא למעלה מזמן ומקום ולמעלה מהשתלשלות,
ובחינה זו היא 'אלקיך' – כחך וחייתך. ויתרה
מזו: 'אנכי הויה אלקיך', 'ש'אנכי', 'אנכי מי
שאנכי דלא איתרמו לא בשום אות ולא בשום
קוץ', הוא 'אלקיך' – כחך וחייתך.

וְדָבָר זה תובעים ממנו: 'כל היום אימא
אלקיך!'. ההרגש של 'אנכי הויה
אלקיך' – היכן הוא אצרך במשך כל היום!

מה שמרגיש את ה'אלקיך' בשעת התפלה
והלמוד, או בשעת התנועות – בכך לא
די. לא זוהי הפונה. ענין זה היו יכולים להשיג
גם על ידי מלאכים או על ידי נשמות למעלה
כפי שנמצאות תחת כפא הכבוד.

הכונה של ירית הנשמה בגוף היא כדי
לברר את הגוף ונפש הבהמית (שהרי
הנשמה עצמה אינה צריכה תקון כלל), ולכן, ממנו
תובעים, שבמשך 'כל היום' – בשעה שאוכל,
בשעה ששותה, בשעה שעוסק במסחרו, ובשעה
שמדבר עם בני-אדם – יהיה אצלו ההרגש
ד'אלקיך', כפי שהוא בעצמו הבין והרגיש
בשעת התפלה ובשעת הלמוד (חלק לא עמ' 67-68):

היו נוכחים גם הנשמות של הדורות שלאחריו
זה.

תרוצו של המגיד מעורר'ש זיע'א שענין מתן
תורה הוא להמשיך את עשרת הדברות בעשרה
מאמרות

ומתריץ על זה המגיד ממעורר'ש נשמתו
עדן – שענינו של מתן תורה
הוא להמשיך עשרת הדברות של התורה
בעשרה המאמרות שבהם נברא העולם, בידוע
הפשוט על הפסוק 'עשרה עשרה הכף בשקל
הקדש' (במדבר ז פו), שעשרה המאמרות שקולים
ומכונים כנגד עשרת הדברות. ולכן נאמר
'וידבר גו' לאמר', פי, הכונה היא להמשיך
את ה'וידבר' – עשרת הדברות, ב'לאמר' –
עשרה המאמרות.

באר הענין באפן מעשי – אור התורה צריך
להאיר את עניני העולם הזה

באור הענין בעבודת השם: אור התורה,
עשרת הדברות – צריך להאיר גם
בעניני העולם, עשרה מאמרות.

לא כדעת הסוברים שהתורה היא ענין
בפני עצמו והעולם הוא דבר בפני
עצמו; בהיותו בסביבה של תורה – וועט
ער זיין א תורה-איד, ואלו בצאתו לעולם
יתנהג לפי הנחות העולם – לפי העמדה
וההנהגות של העולם. אלא, נדרש מיהודי
– שכל עניניו, גם עניני העולם, יהיו לפי
הנחות התורה.

לא מדבר אודות דברים האסורים, שכן, דבר
הפשוט הוא שמה שאסור – אסור. הפונה
היא, שאפלו בדברים המתרים – לא צריכות
להיות הנחות העולם, 'בעל-הבית' ישע הנחות',
אלא הנחות של תורה.

'באמר אלי כל היום אימא אלקיך' – משמים

לא יהיה לך אלהים אחרים (כ א)

צַמַח ה' לְצַבִּי

רבי צבי הירש מנדבורנא זיע"א
לא יהיה לך אלהים אחרים – העובד את
עצמו ואת תאוותיו

יש לך דקדק למה לא כתיב לא יהיה לך 'אלוה' אחר בלשון יחיד. עיין לקמן בפירוש קדשים בפסוק אל תפנו אל האילים (דף תא ד"ה אבל), יענין שם שידבר להעובד את עצמו, נמצא הוא עובד לתאוות, והתאוות הם עוברים ונמקרים, וכשתעבר ממנו תאנה אחת כשמשביעו הוא עובד לתאנה אחרת. לזה אמר בלשון רבים 'אלהים אחרים':

לא תחמד (כ יד)

אמרי פנחס

רבי פנחס מסוריץ זיע"א

הטעם שרב העולם אינם עוברין על לא תחמד

אמר בשם הרב ו"ל, שלכך על דבור לא תחמד אין רב העולם עוברין, כי איתא בגמרא (שבת פח): בכל דבור נתמלא העולם בשמים, אף נכנס לגן עדן להיות מקום פנוי לדבור השני, וכן כלם. רק האחרון נשאר בעולם הזה, לכן אין עוברים עליו כל כך. ולכן בסעודה שלישית הוא רעוא דרעוין.

הפטרָה

ובשתים יעופף (הפטרות פרשתנו – 1 ב)

תניא

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

כעשית מצוה ללא כונה ויצא האדם ידי חובתו אולם היא כגוף ללא נשמה

והנה עם כל הנ"ל יובן היטב פסק ההלכה הערוכה בתלמוד (ברכות כ:) ופוסקים (או"ח סח) דהרהור לאו כדבור דמי, ואם קרא קריאת שמע במחשבתו וכלבו לבד בכל כח פונתו לא יצא ידי חובתו וצריך לחזור ולקרוא, וכן בברפת המזון דאורייתא ובשאר ברכות דרבנן ובתפלה.

ואם הוציא בשפתיו ולא פגן לבו יצא ידי חובתו בדיעבד ואין צריך לחזור, לבד מפסוק ראשון של קריאת שמע ובכרה ראשונה של תפלת שמונה עשרה, וכדאיתא [ברפ"ב דברכות] (יג): עד כאן מצות כונה מכאן ואילך מצות קריאה וכו'.

והינו משום שהנשמה אינה צריכה תקון לעצמה במצות, רק להמשיך אור לתקן גפש החיונית והגוף על ידי אותיות הדבור שהנפש מדברת בה' מוצאות הפה. וכן במצות מעשיות שהנפש עושה בשאר אברי הגוף.

אך אף על פי כן אמרו: תפלה או שאר ברכה בלא כונה הן כגוף בלא נשמה. פרוש, כי כמו שכל הברואים שבעולם הזה שיש להם גוף ונשמה, שהם נפש כל חי ורוח כל בשר איש, ונשמת כל אשר רוח חיים באפיו מפל בעלי חיים, וה' מחיה את כלם ומחיה אותם מאין ליש תמיד באור וחיות שמשפיע בהם.

שגם הגוף החמרי, ואפלו אבנים ועפר הדומים ממש, יש בו אור וחיות ממנו יתברך שלא יחזר להיות אין ואפס כשהיה, ואף על פי כן אין צריך ודמיון כלל בין בחינת אור וחיות המאיר בגוף לגבי בחינת אור וחיות המאיר בנשמה שהיא נפש כל חי.

שתי דרגות שונות בקיום המצוה עם כונה וקיומה ללא כונה

ואף שבשניהם אור אחד שונה בבחינת הסתר פנים ולבושים שונים שהאור מסתתר

שנתן להם שעשועים של מלכו של עולם בת מלך כבודה, בה נבראת העולם ועליה נתיסדה, היא שרשה היא זיוה היא הדרה היא הודה, אשרי אדם יחזיק בה לומדה ומלמדה, עץ חיים היא למחזיקים בה לשמה, עומדים על התורה ועל העבודה (דרוש ג למתן תורה):

אמת ליעקב

כפי יעקב יחזק מבלגדוב זיע"א
על האדם לכאב בכל לבו בעת שמכרה להפסיק
מלמוד התורה לצרך הפרנסה

וצריך האדם להיות כל עקר תשוקתו כל ימי חיים חיותו רק לעסק בתורה ובעבודת השי"ת, רק לפעמים מכרח לבטל ולהפסיק מדברי תורה - פי צריך לבקש פרנסתו, או שיש לו איזה מניעות אשר בהכרח הוא בטל בעת ההיא, עם כל זה מתחמת גדל תשוקתו לתורה ולעבודת השי"ת, ומתחמת שהרגיל עצמו להתמיד בעבודת הקדש, צריך שירגיש בעצמו שיכאב לבו ממש בעת בטולו בהכרח:

תורה לשמה

באר מים חיים

כפי חיים מטשורנוביץ זיע"א
הזוכה לעסק בתורה מתוך מבט על הפנימיות
הגנוזה בה זוכה להגיע להשתוקקות והתלהבות
תמידית לכורא ותכרך

הזוכה לכתרה של תורה, זוכה לראות ולהביט כנפלאותיה ודרך החיים והאור הגנוז בה וכו', ולהשיג אור הבהיר אור צה ומצחצח אשר נעלם בתורתנו הקדושה וכו', וכל כך ימתק למו טעם מתיקות התורה באהבת ה' ורצון אין סוף ב"ה וב"ש, הנעלם בתורתו הקדושה, עד שיכספי וירצה ויחשק לרכב נפשו לה' תמיד, ואור

וכך דרך משל התורה ומצות הן עקר היחוד העליון, על ידי גלוי רצון העליון המתגלה על ידיהן, והדחילו ורחימו הם מעלים אותן למקום שיתגלה בו הרצון אור אין סוף ברוך הוא והיחוד שהן יצירה ובריאה. והנה אף דדחילו ורחימו הם גם כן מתר"ג מצות, אף על פי כן נקראין 'צדפין', להיות פי תכלית האהבה היא העבודה מאהבה, ואהבה בלי עבודה היא אהבה פתענוגים להתענג על ה' מעין עולם הבא וקבלת שכר, ו'היום לעשותן' כתיב (דברים ז א) ולמחר לקבל שכרם (עירובין כא:).

הצמא לכורא יתכרך ואינו מרנה נפשו בתורה הרי הוא כעומד בנהר וצועק מים מים ומי שלא הגיע למדה זו לטעם מעין עולם הבא, אלא עדין נפשו שוקקה וצמאה לה וכלתה אליו כל היום ואינו מרנה צמאנו במי התורה שלפנינו, הרי זה כמי שעומד בנהר וצועק מים מים לשתות, כמו שקובל עליו הנביא 'הוי כל צמא לכו למים' (ישעיה נה א). פי לפי פשוטו אינו מוכן, דמי שהוא צמא ומתאנה ללמד פשיטא שילמד מעצמו, ולמה לו לנביא לצעק עליו הוי, וכמו שנתבאר במקום אחר באריכות (פרק לח - מ):

• לשונות של אור •

מעלת התורה

דרש טוב

כפי יעקב אביחציקא זיע"א
חבת ישראל שנתן להם כלי חמדה
חביבין ישראל שנתן להם כלי חמדה, חבה יתרה נודעת שנתן להם כלי חמדה,

• לשונות של אור •

שלם אצלם ולא נמוח ולא נתפוצץ כלל והנה עינינו רואות כמה אנשים לומדי תורה בפלפול גדול והמה רחוקים מיראת ה' ומעבודתו, והיצר הרע שלם אצלם שלא נמוח ולא נתפוצץ כלל. אבל באמת בכך כרוך הוא שגם תורה אין להם, שאף על פי שלומדים, אין נקרא אצלם תורה. כי בחינת מה שנקרא 'תורה' להיותה מורה דרך לעבודת השם יתברך ונותנת עצה לדבקה בהש"ת, לא לזולתו. והם אינם לומדים לכונה זו, ואדרבה המה מתפארים בה ומערכים טוב ברע (ד"ה וישמע יתרו):

יש כמה לומדים שבקיאים בכל הש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים ואינם יכולים לעבד את ה' יתברך

ולכן יש כמה לומדים שבקיאים בכל הש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים – וכשהוא בלא ידאה אינו כלום, כי לוקח האש בלא כלי ונשרף הוא והמחזין שלו ואינו יכול לעבד את השם יתברך כי גשרפו המחזין שלו (ד"ה וידבר אלקים):

עבודת ישׂראל

רבי ישׂראל מקוֹנ'ניץ זיע"א

הלומד תורה כדי להגיע על ידי זה לרבקות בו יתברך חש תענוג עצום בלמודו

מי שלומד תורה לשמה – כמו שכתב הכ"ח שם (סימן מז) – להיות פסא והיכל לשכינה על פי נשמתו העוסקת בדבר ה' והוא נעשה מרפכה לשם ה' ושוורה עליו כל הקדשה וכל המלאכים מקשיבים לקולו, וכמו שהאריכו בזה בספר הזוהר הקדוש ובספרי קבלה, אם כן יש תענוג גדול והשתוקקת והתלהבות להודות לו ית"ש על נתינת התורה ולכרך 'אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסק בדברי תורה', ואומר 'הערכ נא ה' אלהינו' שיהיו דברי תורה מתוקים כפינו (ליקוטים):

האהבה והחמדה והתשוקה הגדולה בווער בלכבו כאש להכה בכלות נפשו לאלהים:

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א
כאשר פוסקת מהאדם הזהמה משתוקק לקבל התורה

הנה כאשר נפסקה זהמתו והשיגו תורת אלהינו ברוחניות, אז מיד חפצם ורצונם היה לקבל את התורה, כי אז מחשבת האדם מאירה שתורת ה' אלהינו הוא חייו וארך ימיו. אמנם באשר מחשבת אדם נתעבה ונתגשם אין אינו מתאנה כל פך לתורת ה' וקשה עליו לקיים (קדושה ראשונה פורים):

אור התורה

רבי שלום תאומים זיע"א

על ידי התורה יכול האדם לדעת מטרת ביאתו לעולם וכן הצדיק יכול להשפיע על ידה פרנסה רפואה והצלחה | ענין 'נשמה חדשה' 'תורה חדשה'

ובפגע האדם בתורה באור נשמתו, יאיר נתיב נשמתו, ויכול לידע ענין בואו בעולם הזה על מה ולמה, ויתקן נשמתו כמה שקלקל וכו', וזהו הנקרא אצלנו 'נשמה חדשה' ותורה חדשה. וגם תורה כזו כלולה מכללות נשמת ישׂראל, כי נשמה אחת מישראל כלולה מכל הנשמות, ויכול האדם למלא חסרון חברו, כמו בפרנסה או רפואה והצלחה (פרשת קדושים):

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטשׂרנוביל זיע"א

עינינו רואות אנשים לומדי תורה בפלפול גדול והמה רחוקים מיראת ה' ומעבודתו והיצר הרע

דברי בינה

רבי יצחק יעקב מביאלא זיע"א

אור מתן תורה לא נפסק לעולם

האור ממתן תורה לא נפסק לעולם, והאור שופע ומאיר לישראל בתמידות, ולא נכבה ח"ו אף רגע אחת. והגם שלפי הנראה האור מכסה לפנינו, אבל באמת מאיר לישראל לעולם (פרשת מקץ):

אוהב ישראל

רבי אברהם יהושע העטיל מאפטא זיע"א

כשפותח ספר ללמד יזכר ממעמד הר סיני

כשאדם פותח איזה ספר ללמד, צריך אז לזכר מעמד הר סיני וכאלו הוא קבל את התורה מפי הנבוכה, ואז בא על ידי זה לידי אימה ויראה כמו שנתנה התורה ברתת ובזיעה (פרשת כי תצא):

מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן עפשטיין זיע"א

הלומד תורה בהתלהבות וזכה לבחינת מתן תורה

איתא בספרים קדושים, וגם שמעתי ממצעיות מקדושי העליונים, כי כשאיש ישראלי הוא לומד התורה בהתלהבות ודבקות גדול, אזי מתלהט אש סביבותיו ואז רואה הכל כאז במתן תורה שנפתח לישראל כל השבעה קדושים (פרשת ואתחנן ד"ה ושמתם):

בוצינא דנהורא

רבי ברוך ממענו'בו' זיע"א

המפסיק באמצע למודו להתבונן לפני מי הוא לומד מוד מתנוצץ עליו אור גדול

מי שנגע יראת ה' בלבו, ורוצה להקיץ עצמו משינת הזמן ותרדמתו, או רוצה להקיץ עצמו מלמודו, כי יש בני אדם שמשקעים כל כך בהלמוד, עד שנספח מלוח לבם יראת השי"ת, כנודע זה לכל משפיל וכו'. והנה מי שזוכה להקיץ את עצמו, מיד בהשקפה ראשונה מתנוצץ עליו אור גדול, עד שנהפך לאיש אחר, ומתעורר עליו אור הקדשה, אשרי להזוכה (פרשת מקץ):

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

מי שתמיד נוספת בו אהבת תורה סימן שלומד לשמה

זה סימן מבקח – מי שנתוסף לו בכל עת יותר חשק ורצון ואהבה אל התורה על ידי רב התעסקות בה, הוא סימן שלומד לשמה באמת (ואתחנן תרל"ח):

זכירת מעמד הר סיני

תפארת שלמה

רבי שלמה הכהן מרדומסק זיע"א

נותן התורה לשון הנה

כאשר האדם משים זכרונו על מעמד הר סיני, יכול לעורר אותו בחינה שהיה אז בשעת קבלת התורה גם עתה כאלו היום נתנה וכו', ולכן אנו מכרכים בכרכת התורה 'נותן התורה' לשון הנה, תמיד בכל יום הוא נותן התורה בהתעוררות יום הנבחר כנ"ל:

ארצות גאוני הדורות

וישמע יתרו כהן מדין חתן משה (יח א)

שיירי הנפש

רבי רפאל גדיר צבאן זצ"ל

ברגע שהבין יתרו שיכול להתגיד בא תכף ומיד

בגמרא זבחים (קטו) מובא, מה שמועה שמע ובא. רבי יהושע אומר, מלחמת צמלק שמע ובא, רבי אליעזר בן יעקב אומר, קריעת ים סוף שמע ובא.

וכתבו המפרשים, פי אמן שמע יתרו גם על קריעת ים סוף וגם על מלחמת צמלק, וכל המחלקת היא, מהי הסבה העקרית שגרמה ליתרו להשתכנע ולהתגיר. ויש להבין את שרש מחלקתם.

יובן בהקדים את דברי ספר 'ילקוט הגרשני', שכתב לבאר את הטעם ששלח משה את יהושע להלחם בצמלק, ולא יצא בעצמו, על פי הגמרא בסנהדרין (טו:) שעמלק נולד לתמנע פילגש עשו, לאחר שנדחתה על ידי האבות שבקשה להתגיר, ומפני כך צער צמלק את ישראל. ומה שלא קבלוה האבות, הוא מהטעם המבאר בגמרא בזמות (מ:), שקשים גרים לישראל כספחת. אמן, משה קבל את הערב רב, וכמו שכתב רש"י על הפסוק 'ויברך ה' אל משה לך רד כי שחת עמך אשר העלית מארץ מצרים' (שמות לב, ז), 'שחת העם לא נאמר אלא 'עמך', ערב רב שקבלת מעצמך וגירתם ולא נמלכת בי, ואמרת טוב שידבקו גרים בשכינה', הרי שמשה אינו סובר שקשים גרים לישראל כספחת. והיוצא מכך הוא, כי מה שלא קבלו האבות את תמנע היה שלא בדיון, ולכן בא צמלק להלחם עם ישראל.

לפיכך שלח משה את יהושע, שהוא יצא וילחם בצמלק.

על פי זה יש לבאר את שרש המחלקת בין רבי יהושע לרבי אליעזר בן יעקב. רבי יהושע סובר שתכף ששמע יתרו על קריעת ים סוף חפץ היה להתגיר, אף לא בא להתגיר אחר שסבר כי אין ישראל מקבלים גרים, כשם שלא קבלו האבות את תמנע ברוחה להתגיר. ורק כאשר שמע גם על מלחמת צמלק, ושמע שלא נלחם משה בצמלק אלא שלח את יהושע, משום שלשיטת משה אין נכון לרחק את הגויים החפצים להדבק בעם ישראל, ואדרבה, ראוי לקבל את הגרים, אז יתרו בא כדי להתגיר.

ורבי אליעזר בן יעקב סבר, שאף אלו ידע יתרו כי משה סובר שראוי לקבל את הגרים, לא יכול היה ללמד מזה שצדק היא ההלכה, כי אולי, למעשה, נוהג משה כמנהג האבות שאין מקבלים גרים. אף בשמע יתרו שבקריעת ים סוף גם הערב רב שהתגירו, עברו יחד עם ישראל בפישה בתוך הים, מוכח שהספים ה' עם משה לקבל את הגרים, ואם כך, נכון הוא הדין גם למעשה. ומכח שמועה זו של קריעת ים סוף, דקא, בא להתגיר.

(באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

אפריון

רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל

קבלו את יתרו להתגיר מאחר שישב ברום המעלה ובנדאי שכא להתגיר לשם שמים

לכאורה מה שכתב 'כהן מדין' נראה קצת מיתר. ונראה דיש לומר דבא לתרץ,

בעת שנולד בנו הראשון לתן הודיה על שנציל מחרב פרעה, פי טוב היה לו ההריגה מלראות בצרות ישראל. אמנם אליעזר נולד לו לאחר מראה הסנה, פי היה קטן קודם המילה בשבובו למצרים כמאמרם חז"ל (נדרים לא): אמר משה אמול ואצא וכו', ואז כבר נתבשר הגאולה וקץ הישועה, ואז נבחר לו החיים, ולכן החל להודות ולקרא לבנו על שם הנס.

מרגניתא טבא

רבי דוד בר אבה לייב מאמטטרדם זצ"ל חביבות היסורים מכל טובות העולם הזה הנה קשה מפני מה קרא לראשון גרשם, היה לו לקרותו אליעזר פי אלהי אבי בעזרי, שזה היה בתחלה.

ונראה

לי כף, דגרשם היה נקרא על שם הגרות שהיה בארץ נכריה, וקרא שם בנו כף להורות שמקבל הגרות באהבה וחביבה עליו כבנו, ואליעזר נקרא על שם ההצלה שהציל אותו מחרב פרעה ונתן הודאה להקב"ה על הטובה. וידוע שהצדיקים חביבין עליהם יסורין יותר מן טובות העולם הזה, כמו שמצינו שפמה צדיקים קבלו עליהם יסורין מעצמן, ולכך קרא לראשון על שם הגרות, ושם השני אליעזר פי אלהי אבי בעזרי.

ויצא משה לקראת חתנו (יח ז)

לקוטי נפתלי

רבי נפתלי צבי הירש בר חיים מפיוודא זצ"ל מנין שאף אהרן יצא יחד עם משה לקראת יתרו פרש רש"י כיון שייצא משה יצא אהרן, ומי ראה אלו יוצאין ולא יצא. וקשה מנא

פי לכאורה קשה איך קבלו את יתרו להתגיר, ויהי אמרין ביבמות (כד:) אין מקבלים גרים לימות המשיח, פיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה, והינו משום דיש לחוש שמא אין פונתם לדבק בישראל אלא משום הצלחתם ולא לשם שמים, ואם כן איך קבלו את יתרו בזמן ההוא שהיו ברום ההצלחה. אבל יש לתרץ כדאמרין ביבמות (עו), דמקשה איך גיר שלמה לבת פרעה והא לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה, ומתרץ מידי הוא טעמא אלא משום שלחן מלכים (פרוש), שמא אין פונתו אלא משום כבוד וגדלה, הא לא צריקא לה (פרוש) שפכר היתה בת מלך).

וגם יתרו הרי במדין ישב בכבודו של עולם, כמו שכתב רש"י (יח ה) 'אל המדבר' בשבחו של יתרו דבר הפתוב שהיה ישב בכבודו של עולם ונדבו לבו וכו', וזה שאמר 'כהן מדין' שהיה שם הראש, כמו שתרגם אונקלוס רבא דמדין, וישב בכבודו של עולם, ושוב אין מקום לחשד אותו, ועל כן בא להתגיר.

שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה. ושם האחר אליעזר כי אלהי אבי בעזרי ויצלני מחרב פרעה (יח ג-ד)

תפארת יהונתן

רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל לא אבה משה לתן הודיה על הצלתו מחרב פרעה בשעה שהיו ישראל בתכלית השפלות מה שלא קרא לכן הראשון על שם הנס נבכו בו המפרשים, אבל נראה לי דידוע פי הנביאים בחרו מות מחיים בראתם צרות ישראל, ולכך משה שחשב תחלה פי עוד זמן רב לגאולה וישראל בתכלית הצרות לא אבה

ועל פי הערה זו יובן דכף יתרו אמר לו למשה, 'מדוע אתה יושב לבדך' ולא בעשרים ושלשה, על כרחך שאתה דן דיני ממונות, ואם בן מדוע כל העם נצבים עליך מבקר עד ערב, ובקצור לא היה יכול להקשות מדוע כל העם נצב עליך מן בקר עד ערב, דהיה אפשר לומר שדן דיני נפשות, אבל מכח זה שדן לבדו מוכח שדן דיני ממונות, שפיר אמר אחר כך אם בן מדוע כל העם נצבים מבקר עד ערב.

ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ (ט ה)

זאת ליהודה

רבי יהודה קצין צ"ל

התורה נתנה לישראל במתנה כדי לבטל את טענת המלאכים

מוכא במדרש (דב"ר ח, ב), 'אם תאמרו, שמא לרעתכם נתתי את התורה, לא נתתי אותה אלא לטובתכם, שהרי מלאכי השרת התאוו לה ונעלמה מהם. ואינו מוכן, איך יעלה על הדעת לומר שהתורה נתנה לרעת עם ישראל.

ויש להקדים את דברי הגמרא בשבת (פח), כי בשעה שעלה משה לשמים כדי לקבל את התורה, אמרו המלאכים לה, 'תנה הודך על השמים' (תהלים ח, ב). ובארו המפרשים (החיד"א בספרו 'כסא דוד' דרוש ד, ועוד), שתביעת המלאכים שהתורה מגיעה להם היתה מהדין של 'בן המצר', והינו שיש זכות קדימה בקניית הקרקע לשכנו של המוכר לפני כל אדם אחר, ואף הם, מושכם של המלאכים קרוב לה' יותר מאשר ישראל. ומבאר בגמרא כבא מציצא

ליה לרש"י שיצא גם אהרן, דלמא משה לבד יצא.

ויש לומר דרש"י פרש (בראשית כח י) 'ויצא יעקב מבאר שבע' יציאתו עושה רשם, פנה זיוה פנה הודיה, ופרש המזרחי מדכתיב 'ויצא' ולא כתיב 'וילך יעקב'. ולפי זה אתי שפיר שגם כאן קשה למה כתיב 'ויצא משה' ולא כתיב 'וילך', אלא כיון שיצא משה פנה זיוה, אף הא משה ואהרן שקולים הם (מכילתא בא מס' דפסחא פ"א) והא נשאר אהרן, אלא על כרחך שיצא גם אהרן.

ויאמר מה הדבר הזה אשר אתה עשה לעם מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בקר עד ערב (יח יד)

בן אוּרִי

רבי אורי ב"ר יהודה לבי מדרוני צ"ל

קשית יתרו למשה מדוע דן דיני ממונות מבקר ועד ערב ולא עד זמן סעודה בשעה החמישית

מקשים כאן מהו זה שאמר יתרו שני דברים למשה 'מדוע אתה יושב לבדך', ועוד אמר לו 'וכל העם נצב עליך מבקר עד ערב', היה לו לומר בתרא מחתא מדוע נצבים העם עליך מבקר עד ערב.

ונראה להקדים לזה גמרא דסנהדרין (מ). אמר אחד מן התלמידים יש לי ללמד זכות, מעלין אותו ומושיבין אותו ביניהם, ולא יורד משם כל היום כלו, משמע מזה שהיה דנין נפשות כל היום, ובדיני ממונות קיימא לן (שבת י). שדינין עד זמן סעודה שהיא שעה חמישית. ובגמרא ה"ל (סנהדרין ה): יחיד ממחה דן דיני ממונות לבדו, ובדיני נפשות צריכין עשרים ושלשה לפי שצריף דעות שנאמר (במדבר לה כד) 'ושפטו העדה וגו'.

תְּרוּמָתִי, דְּלַעֲנֵן קִדְשַׁת תְּרוּמָה צָרִיף שְׁיִהְיֶה מְשֻׁמֵּר דְּנָקָא, וְלֹא מִהֲנִי מַה דְּאִינוּ יוֹדַע בְּהֵם קִלְקוּל, רַק צָרִיף שְׁיִהְיֶה יוֹדַע שְׁהֵם טְהוּרִים. וְכֵן בַּתּוֹרָה מְכַרְח הָאָדָם לְשׁוּמְרָם בְּטַהֲרָה, וּמִיַּד שְׁיִסְיַח דְּעֵתוֹ מֵעֲבוּדָתוֹ וּמְשֻׁמֵּרָתוֹ נִפְסַל, וְאִף עַל גַּב שְׂאִינוּ יוֹדַע בְּעַצְמוֹ שׁוּם קִלְקוּל, כֹּל שְׁלֹא נִזְהָר לְהַשְׁמֵר בְּטַהֲרָה וּקְדוּשָׁה נִפְסַל וְכוּ'.

וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם הַמַּעֲלָה הַקּוֹבֵעַ עִתִּים לַתּוֹרָה לְכַל יְסִיחַ דְּעֵתוֹ מִתּוֹרָתוֹ, וְגַם בְּעַת עֶסְקוֹ בְּצָרֶף פְּרִנְסָתוֹ יִהְיֶה דְּעֵתוֹ לְמַעַן יִכָּל לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה תַּכְף אַחַר הָעֶסֶק וְלַחֲזוֹר לְלַמּוּדוֹ, וְגַם בְּעַת עֶסְקוֹ בַּהִפְרָנְסָה יִתְבוֹנֵן תְּדִיר בְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה אִם הוּא עַל פִּי תוֹרָה, אִם אֵין בּוֹ אִסּוּר גָּזֵל אוֹ אֲוֵנָא וְכדוּמָה, נִמְצָא דְּגַם אֲזוֹ דְּעֵתוֹ עַל תּוֹרָתוֹ.

דברי שאול

רבי יוסף שאול נתנון זצ"ל

יראת שמים אוצר של הקב"ה כי נתנה לבחירת האדם

וְהִייתָם לִי סֵגֻלָּה כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ, הֵךְ כִּי אֵין לוֹ מוֹבָן, וְרַשְׁ"י פֵּרַשׁ אִף כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ.

וְלִפִּי עֲנִיּוֹת דְּעֵתִי נִרְאָה עַל דְּרָף מַה שֶּׁאָמְרוּ (ברכות לג:) אֵין לוֹ לְהַקְבִּי"ה בְּעוֹלָמוֹ אֵלָא אוֹצֵר שֶׁל יְרֵאת שָׁמַיִם, וְשִׁמְעֵתִי בְּשֵׁם הַגְּאוּן הַתִּנָּא מוֹה' רַבִּי אֱלִיָּהוּ מוּיִלְנָא זִלְה"ה וְכֵן מְצִאתִי בַּשְּׁל"ה, דְּהֵנָּה הַמְּלִיךְ בַּמָּה עוֹשֶׂה לוֹ אוֹצֵר, בְּדַבְּרֵי יָקָר אֲשֶׁר הוּא קוֹשֶׁה הַמְצִיאוֹת, וְהֵנָּה כֹּל אֲשֶׁר בְּאָרֶץ לֹא שִׁנְךָ שְׁיַעֲשֶׂה הַקְּבִי"ה אוֹצֵר, כִּי הַכֹּל שְׁלוֹ וּמִדּוֹ בָּא לָנוּ, אֲבָל יְרֵאת שָׁמַיִם זֶה נִתֵּן הַבְּחִירָה לְהָאָדָם, וְזֶה עוֹשֶׂה לוֹ הַקְּבִי"ה אוֹצֵר, וְדו"ק וּדְפַח"ת.

(ק"ח:), שְׁכֵן הַמְצִיר קִדְם בְּמִכְרֵ, מִשׁוּם "וְעֵשִׂיתָ הַיֶּשֶׁר וְהַטּוֹב" (דברים ו, יח). אָמְנָם מְבָאָר בְּגִמְרָא (שם) שְׁכֵל זֶה בְּמִכְרֵ, אִף בְּמַתְנָה, וְרִשְׁאֵי לְתַתָּה לְכָל אֲשֶׁר יִחְפֹּץ, וְאֵין בֶּן הַמְצִיר יָכוֹל לְעַרְעֵר עַל נְתִינְתָּהּ. וְכֵן נִפְסַק בְּשו"ע (ח"מ סי' קעה סג"ד).

וְלִפִּי זֶה יוֹכֵן הַמְדַרְשׁ, שֶׁאָמַר ה' לְיִשְׂרָאֵל 'אִם תֹּאמְרוּ, שְׂמָא לְרַעַתְכֶם נְתַתִּי אֶת הַתּוֹרָה', וְזֹאת בְּגִלּל שְׁנַתִּיתִי אוֹתָהּ לְכֶם בְּמַתְנָה, וּמִזֶּה אַתֶּם לְמַדִּים שֶׁהַתּוֹרָה קִלָּה בְּעֵינֵי. תִּדְעוּ שְׂאֵין הַדְּבָר בֶּן, 'לֹא נְתַתִּי אוֹתָהּ' לְכֶם בְּמַתְנָה 'אֵלָא לְטוֹבְתְכֶם'. וְהַטַּעַם לְכֵן, 'שֶׁהָרִי מְלֹאכֵי הַשָּׂרֵת הַתְּאוּוֹי לָהּ' וְטַעֲנוּ שֶׁהֵם קוֹדְמִים מִדִּין 'בֶּן הַמְצִיר', וְלָכֵן נְתַתִּי אוֹתָהּ לְכֶם בְּמַתְנָה, כְּדִי לְבַטֵּל אֶת טַעֲנַתְכֶם, וּבְגִלּל זֶה הַתּוֹרָה נִתְּנָה לְכֶם 'וְנַעֲלָמָה מֵהֶם'. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

בית הלוי

רבי יוסף דב בר סולובניצ'יק זצ"ל

אף הטרוד לפרנסתו לא יסיח דעתו מלמוד התורה

הִנֵּה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת מְצִינוּ דְּנֹאֲמַר אֲצֵל הַתּוֹרָה לְשׁוֹן שְׁמִירָה, כְּאֵן נֹאֲמַר 'וּשְׁמַרְתֶּם אֶת בְּרִיתִי', וְכֵן כְּתוּב (שמות לד כו, עיין שם) 'שְׁמַר לָךְ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה', בָּא הַכְּתוּב לֹאֲמַר דְּדַבְּרֵי תוֹרָה צְרִיכִין שְׁמוֹר.

וְכִמְרוּ דְּמְצִינוּ דְּחֵלִין אֵינָן נִפְסְלִין רַק אִם יוֹדַע שְׁנִטְמָאוּ, וְכֵל זְמַן דְּלֹא יוֹדַע בְּהֵם שְׁנִטְמָאוּ הָרִי הֵם בְּחֻזְקַת טְהֻרָה דְּאֵין צְרִיכִין שְׁמוֹר בְּטַהֲרָה, מַה שְׂאֵין בֶּן תְּרוּמָה וּקְדוּשָׁה נִפְסְלִין בְּהַסַּח הַדְּעַת, וְאִף עַל פִּי שְׂאֵין יוֹדַע לְהֵם שׁוּם טַמְאָה, מְכַל מְקוֹם בֵּינָן דְּלֹא שְׁמַרְם וְהִסִּיחַ דְּעֵתוֹ מִשְׁמִירְתֶּם נִפְסְלִין בְּהַסַּח הַדְּעַת, וְנִפְקָא לָן מְקַרָּא דְּכְתִיב (במדבר יח ח) 'מִשְׁמַרְתָּ

(תומה), דְּכַל אִישׁ יִשְׂרָאֵל עָלָיו לָקִים כָּל הַתְּרִיגִּי מִצְוֹת, אִךְ זֶה אִי אֶפְשֶׁר שֶׁהָרִי יִשְׁנֵם כַּמָּה מִצְוֹת שְׂאִינֶם נוֹהֲגִים אֲצֶל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּגוֹן רַק מִי שֵׁיִשׁ לוֹ קָרָקַע שֵׁיִף בְּכַמָּה מִצְוֹת וְכַדּוּמָה, אוֹ דְּוָקָא כְּהַנִּים שֵׁיכִים בְּכַמָּה מִצְוֹת וְכוּ', וּמִשּׁוּם הַכִּי צְרִיף לִהְיוֹת מְגַלְגֵּל פַּעַם אַחַר פַּעַם עַד שֵׁיכִים כָּל הַמִּצְוֹת בְּלֶן.

אך כְּכָר יְדוּעִים דְּבָרֵי הַקְּדוּשׁ בְּעַל הַתּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף זִי"ע (פר' ראה ד"ה מגורת) לְפָרֵשׁ מֵאַמְרָם ז"ל (חגיגה ג:) אֵיזְהוּ שׁוֹטֵה זֶה הַלֵּן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת, דְּהִינּוּ שְׂאִינּוּ מִתְּקַן מֵה שֶׁמִּשְׁל עָלָיו בְּפַעַם אַחַת, עַל כֵּן צְרִיף לִהְיוֹת מְגַלְגֵּל כַּמָּה פְּעָמִים, וּמִמִּילָא הוּא לֵן בְּהַרְבֵּה בֵּית הַקְּבָרוֹת. אִךְ הַעֲצָה לָזֶה עַל יְדֵי הָעֲרֻבוֹת שֶׁכָּל אֶחָד מִקִּיָּם הַמִּצְוֹת הַמְּטַלּוֹת עָלָיו, וְכָל יִשְׂרָאֵל עֲרֻבִים זֶה לָזֶה, וּמִמִּילָא יֵשׁ לְכָל אֶחָד חֵלֶק בְּמִצְוֹת חֲבָרָו. אִךְ אִם אֲנִי בְּבַחֲיַנַּת מְמַלְכֵת כְּהַנִּים, דְּאִינן לְגוּ הָעֲרֻבוֹת, אִם כֵּן נִפְל פִּתְא בְּבִירָא, עַל כֵּן נִשְׂאָר עֲצָה אַחֲרַת דְּהִינּוּ לַמּוֹד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁבְּזֶה מִקִּיָּם הַמִּצְוָה כְּמוֹ בְּפַעַל מִמֶּשׁ.

וזהו שְׂאֵמֶר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאַתֶּם תְּהִיוּ לִי מְמַלְכֵת כְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ, פְּרוּשׁ בַּחֲיַנַּת כְּהַנִּים דְּאִינן לָהֶם עֲרֻבוֹת, וְאִךְ עַל פִּי כֵּן תְּהִיוּ וְגוֹי קְדוֹשׁ שֶׁתּוֹכְלוּ לָקִים כָּל הַמִּצְוֹת בְּלֶן, וְכִי תִימָא הַאִיף אֶפְשֶׁר דְּבָר זֶה הִלָּא חֲסֵר עֲנִין הָעֲרֻבוֹת כַּנ"ל, עַל זֶה מִתְּרַץ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּהִינּוּ לְלַמַּד הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וּבְזֶה יֵצֵא יְדֵי חוֹבַת הַמִּצְוָה בְּפַעַל, וְעַל זֶה אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשָּׁה שְׁלֹא יִגְלֶה לָהֶם תְּכֵן הַעֲנִין הַמַּעֲלָה וְהַחֲסָרוֹן 'לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר' רַק דְּבָרִים כְּתֻבִין, וְאִךְ עַל פִּי כֵּן אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל 'כֹּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע'.

והנה 'סגלה' כְּכָר אָמְרוּ בְּכָא קָמָא (פ"ו:) עַל 'נַעֲשֶׂה לּוֹ סִגְלָה' דְּהִינּוּ אוּצָר, וְזֶה שְׂאֵמֶר וְהִיָּה אִם שָׁמַע תִּשְׁמְעוּ בְּקִלִּי וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה וְהִינּוּ אוּצָר שְׁלִי, וְזֶה שְׂאֵמֶר 'כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ' וְלֹא יִפַּל בּוֹ לְשׁוֹן אוּצָר, אֲבָל מִיִּרְאַת שָׁמַיִם אֲנִי עוֹשֶׂה לִי סִגְלָה, דְּהִינּוּ אוּצָר.

ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל (י"ט ו')

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

למוד המצוות שאדם לא יכול לקומם בחשב
קקיום אותם מצוות

וכרש"י, לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. וְצְרִיף בְּאוֹר הַפּוֹנֶה בְּזֶה. וְנִרְאֶה לְעֵנִיּוֹת דַּעֲתִי עַל פִּי מֵה שֶׁכְּתִב הַצֵּל"ח (בְּרֻכּוֹת כ:), דְּדוֹקָא הַיִּשְׂרָאֵלִים קָבְלוּ עָלֵיהֶם הָעֲרֻבוֹת זֶה עַל זֶה, אֲבָל לֹא הַכְּהַנִּים, יַעַן שֶׁהַכְּהַנִּים לֹא חֲטְאוּ בְּעֵגֶל. [נִרְעֵן בְּכָלִי חֲמֵדָה (פר' דברים אות א) שֶׁהִבִּיא קָשִׁיא בְּשֵׁם הַמְּפָרְשִׁים עַל דְּבָרֵי הַצֵּל"ח הַלְלוּ, מִמַּעֲשֶׂה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן שֵׁטַח שֶׁהוֹצִיא יָבֵאִי הַסֵּלֶף וְכוּ' (בְּרֻכּוֹת מח.), וְהִלָּא אִינן לָהֶם עֲרֻבוֹת שֶׁהָרִי כִּהֵן הָיָה וְאִיף יָכוֹל לְהוֹצִיא הַכְּהַנִּים, עֵינן שֵׁם מֵה שֶׁתְּרַץ בְּזֶה וְאִינן כָּאֵן מְקוּם לְהַאֲרִיף.]

ועל כָּל פְּנִים נִמְצָא לְפִי זֶה דִּישׁ לָזֶה מַעֲלָה וְחֲסָרוֹן, הַמַּעֲלָה דְּכֻתִּיב (ויקרא כו לו') וְכִשְׁלוֹ אִישׁ בְּאֲחִיו וְדָרְשׁוּ חַו"ל (שבועות טו.) אִישׁ בְּעוֹזֵן אֲחִיו, מְלַמֵּד שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל עֲרֻבִים זֶה בְּזֶה, אֲבָל אִם יִהְיוּ בְּבַחֲיַנַּת כְּהַנִּים לֹא יִהְיֶה אֶחָד עֲרֻב בְּעַד חֲבָרָו. וְהַחֲסָרוֹן בְּזֶה, דְּלֹא יִהְיֶה בְּיָדוֹ לָקִים כָּל הַתְּרִיגִּי מִצְוֹת, מִחֲמַת דִּידוּעַ מֵה שֶׁכְּתִב הַיִּשְׁמַח מִשָּׂה (פר' שמות ד"ה ועד השלישי) בְּשֵׁם הַמְּפָרְשִׁים, וְגַם הוּבָא בְּדְבָרֵי יוֹאֵל (פר'

מה מי שנשבע בשמו באמת כף, הנשבע לשקר על אחת כמה וכמה.

הרי שאף על פי שלא נשבעה האשה בשם שמים אלא בחיי בנה, הנה ענש כמו שנשבע בשם הקב"ה, ודבר פשוט הוא שעל כל פנים אין חמור כל כף כמו מי שנשבע בשם שמים. על כן אמר 'לא תשא שם ה' לשוא', כי יש רבותא בזה אשר לא ינקה ה' אפילו מי שנושא שמו של עצמו לשוא ואינו מזכיר שם שמים, אף על פי שאין הענש גדול כל כף מפל מקום לא ינקה הוא, ומזה תלמוד ענש מי שנושא שם שמים לשוא.

כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים הכרתי עמכם. לא תעשוני אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם (כ יט-כ)

בני יצחק

רבי יצחק חנין משאלוניקי זצ"ל

בטול סגנוניא של משה 'לי אמרת ולא להם'

והנה הבז"פ ו"ל האריך למעניתו במקראי קדש אלו, והעלה דהכונה היא עם מאמרם ו"ל, לפי שאמר הקב"ה הדברות בלשון יחיד דכתיב 'אנכי ה' אלהיך', כדי לתן סגנוניא לישראל, וכמו שאמרו ר"ל (שמו"ר מג ה) דכשעשו ישראל את העגל למד משה סגנוניא על ישראל, ואמר להקב"ה 'אנכי ה' אלהיך' אמרת לי ולא להם כו'. לכן אמר עכשו הקב"ה למשה כה תאמר אל בני ישראל לא 'תעשוני' אתי אלהי כסף כו', דהינו בלשון רבים, זהו תנן דברי הרב ו"ל.

ובעקבותיו נראה לעניות דעתי, דזהו מה שאמרו ישראל למשה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות, 'עמנו' דייקא, דבשלמא אם אין הקב"ה מדבר

זכור את יום השבת לקדשו. ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך (כ ה-ט)

אור תורה

רבי אורי קולמיר זצ"ל

רמז הכתוב להולך במדבר ואינו זוכר אימתי יום השבת שרשאי לעשות לפרנסתו רק כדי קיומו

נראה פרוש הפתובים על פי הגמרא במסכת שבת (טו), אמר רב הונא היה מהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת, מונה ששה ימים ומשמר יום אחד וכו', אמר רבא בכל יום ויום עושה לו כדי פרנסתו, ומפרש הר"ן כדי פרנסתו ולא יותר דדילמא שבת הוא, וקאו פרנסה מרוחת אלא מצמצמת כדי שיוכל להיות בה אותו יום בצמצום, שלא התר לו אלא מפני פקוח נפש בלבד.

וזהו שאמר זכור את יום השבת, כלומר בשבתה זוכר את יום השבת, אני 'ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך' ברוח, מה שאין כן בשאין אתה זוכר את יום השבת אז אינך רשאי לעשות רק כדי פרנסתך בצמצום.

לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא (כ ז)

דברי דוד

רבי דוד ב"ר שמואל הלוי זצ"ל 5 - בעל הט"ז

גדל ענש הנשבע לשוא בשם של עצמו, קל וחמור לנשבע בשם שמים לשוא

נראה דנתפנון על דרך הגמרא פרק השולח (גיטין לה), מעשה באדם אחד בשני בצרת שהפקיד דינר זהב אצל אלמנה, הניחתו כבוד של קמה ואפאתו בפת ונתנתו לעני, לימים בא בעל הדינר ואמר הבי לי דינרי, אמרה ינהג סם המות באחד מבניה אם נהניתי מדינרך בלום, מת אחד מבניה, אמרו חכמים

ואם מזבוח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהו
גזית כי חרבך הנפת עליה ותחללה (כ טב)

בן איש חי

רבי יוסף חיים בן אליהו זצ"ל

חלול וכפרנות בכליעת אותיות התפלה

רמז בזה על התפלה, שבזמן שאין בית המקדש קיים יהיה פיו של האדם במקום מזבח, והתפלות במקום קרבנות, וכמו שאמרו רז"ל (ברכות) תפלות כנגד תמידין תקנום, וידוע כי האותיות נקראים בספר יצירה בשם אבנים, כמו שכתב 'שלשה אבנים בונים ששה בתיים, ארבעה אבנים בונים כ"ד בתיים' וכו', והתפלות הם אותיות, ולכן הפה שבו בנזן התפלות שהוא במקום המזבח קורא אותו מזבח אבנים.

לא תבנה אתהו גזית, שתוציא האותיות והתבות שלמים ולא תבלע את האותיות, שבה אהה חותך האותיות והתבות לחצאין מלח המהירות, כי חרבך זה הלשון, הנפת עליה שמפיל אותיות מן התבות, וגם תבות מן הפסוקים, כקמח הדק הנופל ויורד מן הנפה, ובה תחללה שיבואו הדברים לידי חלול וכפרנות, כמו שאמרו (עין חסד לאלפים סי' נט ס"א) רגיש העיין כשאומר 'בעל גבורות' שלא יבלע ונראה אומר בל גבורות ח"ו, וכן רגיש האלף כשאומר 'מאת ה' שלא יבלע ונשמע כפרנות ח"ו, וכאלה רבות בדברים שבתפלה, הן כשיבלעו האותיות או תבות דאז באים הדברים לידי חלול.

עמנו אם בן למחר אף כי נחטא נוכל לומר עם משה דבר ולא לנו, ואם בן אין אנו מתיים, אבל אם ידבר עמנו אלהים שוב אין לנו פתחון פה, ואם בן אם נחטא נמות.

ולזה השיב הקב"ה אמרו להם ביון שראה פונתם, כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם, 'עמכם' דייקא, כלומר דעו כי לא עם משה לבדו היה הדבור אף שאמרתי 'אנכי ה' אלהיך', אלא אף עמכם נמי היה הדבור, ואם בן לא תעשו אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם, דשוב אין לכם פתחון פה.

לא תעשון אתי אלהי כסף (כ ט)

אברהם יגל

רבי אברהם הכהן מתוניס זצ"ל

הרבק בה' נענה מיד בתפלתו

כא להזהיר ישראל שידבקו ביראת השם כדי שיהיה ה' קרוב להם, בכל עת שיצטקו בצרתם מיד נענים, אמנם אם פר מינן יהיו רחוקים מעבודתו ותברך, אף הוא יהיה רחוק מהם ואינם נענים, ונראה להם שאינו שומע לצעקתם. והינו דאמר לא תעשון אתי אלהי כסף שאינו שומע ואינו עונה. שמעתיו מהרב הגדול מורי זקני הרב הגדול אברהם הכהן ז"ל.

מעשי צדיקים

לאחר פטירת הרה"ק החדושי הרי"ם זיע"א, נסעו רב החסידים שהסתופפו בצלו להסתופף בצל קדשו של הרה"ק רבי חנוך

נישמע יתרו (יח א) **ברט"י**, מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

אומר הִיָּה הַגָּאוֹן הַחָרִיף **רבי נתן ליברט** זצ"ל בעל **שְׂאֵרֵי נֶתָן** לְתַלְמִידָיו, אִוֹדוֹת מֵאָמֵר מִפְּלֵא זֶה, "אֵף אִם תִּרְדּוּ שְׁבָעִים גְּלוּגִילִים לְעוֹלָם, לֹא תִבְנֶינּוּ אֶפֶס קִצְהוּ שֶׁל מֵאָמֵר עִמָּךְ וְנִשְׁגָּב זֶה". (תורת חנוך)

לפני פְּטִירָתוֹ לַחַי נִצַּח, בְּקוֹשׁ **רבי יצחק אייזיק פרידמן אב"ד נירדאהו** זצ"ל אֵת קֹהֵל נִירְדָּהָאז, שֵׁיִקְבְּלוּ אַחֲרָיו לְמַמְלָא מְקוּמוֹ אֵת חֲתָנוּ הַצְּעִיר **רבי שלום ווידנר** זצ"ל ה"ד, בְּעַל שׂוֹת מְשִׁמֵּעַ שְׁלוֹם.

משהבין שֶׁהֵם נִמְנָעִים מִלְּמַלֵּא אֵת בְּקִשְׁתּוֹ עֵקֶב גִּיל חֲתָנוּ הַצְּעִיר, פָּרַשׁ לָהֶם דְּבָרֵי רַש"י בְּתַחֲלַת פְּרֻשַׁת יִתְרוֹ שֶׁהִיָּה אִז פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ (ו'י"ד י"ט ש"ט תינ"ד), וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ, 'מָה שְׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא, קָרִיעַת יָם סוּף וּמַלְחָמַת עִמָּלֶק'. סוּף וּמַלְחָמַת עִמָּלֶק.

מקשה רַש"י הַקְדוּשׁ לְמָה הוּא בָּא, הֲלֹא הוּא הָיָה זָקֵן יוֹתֵר מִמוֹשֶׁה רַבְּנּוּ, וְהִיָּה לוֹ לְקֹרֵא אֵת חֲתָנוּ מִשֶּׁה שְׂיָבֵא אֵלָיו. אֲלֵא, הוּא רָאָה וְהִבִּין שֵׁיִשׁ מַעֲלָה לְצַעִיר לְעַמַּת הַזָּקֵן בְּכֹמָה דְּבָרִים, מֵהִיכֵן לְמַד זֹאת, מְקָרִיעַת יָם סוּף, שֶׁהֵיָם טַעַן "אֲנִי קָשִׁישׁ מְקוּר", כִּיְדוּעַ מְדַבְּרֵי הַמְדַרְשׁ, בְּכָל זֹאת אָמַר לוֹ הַקַּב"ה שֵׁיִקְרַע וַיִּכְנִיעַ עֲצָמוֹ לַפְּנֵי הַצְּעִיר מִמֶּנּוּ.

גם אֲצֵל מַלְחָמַת עִמָּלֶק מְצִינוּ זֹאת, מִשֶּׁה רַבְּנּוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם צָוָה עַל יְהוֹשֻׁעַ לְלַחֵם נֶגֶד עִמָּלֶק אֵף שֶׁהִיָּה צַעִיר מִמֶּנּוּ, מִפְּנֵי מַעֲלַת הַצְּעִיר לַפְּנֵי הַזָּקֵן, "כִּי אֲנִי אֹמֵר, תִּקְחוּ אֵת הַצְּעִיר" וְכוּ'. (תפארת יצחק)

הַעֲנִיךְ מֵאֲלֶכְסַנְדֵּר זִיע"א, אֵף לְעַמְתָּם הַרְה"ק הָאֲבִנִי נִזְר זִיע"א, לֹא נִמְשַׁךְ אֵלָיו בְּתַחֲלָה.

אחר זְמַן פָּגַשׁ הָאֲבִנִי נִזְר אֶחָד מִחֲסִידֵי אֲלֶכְסַנְדֵּר שֶׁשָּׁב מִנְסִיעָה לְשִׁבַת פְּרֻשַׁת יִתְרוֹ, וּבְקוֹשׁ לְשִׁמְעַת מִפִּי דְבַר תּוֹרָה שֶׁשָּׁמַע מִרְבוֹ. בְּתַחֲלָה סָרַב הַחֲסִיד לומר, כִּי חָשַׁב שֶׁנֶּאֱמַר עַל דֶּרֶךְ הַצַּחוּת וְאִין בְּהֵם מִמֵּשׁ, שֶׁכּוֹ כִּיְדוּעַ אֹמֵר הִיָּה הַרְבֵּי מֵאֲלֶכְסַנְדֵּר דְּבָרִים נִשְׁגָּבִים וְנִעְלָמִים, וּמִטְמִינָם בְּדַבְּרֵי צַחוּת.

לאחר שֶׁהִפְצִיר בּוֹ הָאֲבִנִי נִזְר, נִעְתֵר וְסַפֵּר, בְּשִׁבַּת פְּתַח הַרְבֵּי מֵאֲלֶכְסַנְדֵּר וְאָמַר, מִקְשָׁה רַש"י, 'מָה שְׁמוּעָה שָׁמַע וּבָא, קָרִיעַת יָם סוּף וּמַלְחָמַת עִמָּלֶק', מִדוּעַ הַתְּקַרֵּב יִתְרוֹ דוֹקָא אַחֵר שֶׁשָּׁמַע שְׁנֵי דְבָרִים אֵלָיו.

אלא, יִתְרוֹ הִיָּה 'כֹּהֵן מִדִּין', וְכֹהֵן מְכַנֶּה כֹּהֵן צָדֵק, שֶׁהוּא רֹאשֵׁי תַבּוֹת כ"ץ, לְכַאוּרָה, כְּלוּמֵר, כִּיְצַד כָּל הַקְּאֵץ, הוּא הַחֲתוּל, לְחֻצוֹת אֵת הַנְּהַר, הַרִי חֲתוּל אֵינוֹ יוֹדַע לְשַׁחוּת. וְתַכֵּן הָאֲמֵרָה, לְבִטָּא מְכָשׁוּל שְׁאִין שׁוּם אֶפְשָׁרוּת לְעַבֵר עָלֶיהָ וּלְדַלְגָּה.

זאת מִתְרַץ רַש"י, שֶׁהוּא שָׁמַע עַל קָרִיעַת יָם סוּף, שֶׁנִּבְקַע הַיָּם וְלֹא הִיָּה בּוֹ מִיָּם, לְכוּ הִיָּה יָכוֹל הַקְּאֵץ, הַחֲתוּל, לְעַבֵר בְּתוֹךְ הַיָּם. מִשְׁשִׁמַּע הָאֲבִנִי נִזְר אֵת הַדְּבָרִים, עֲנָה בְּהַתְרַגְּשׁוֹת, "הָאֵם כִּי הוּא אָמַר", וְקָם וְנָסַע לְאֶלְכְּסַנְדֵּר, לְהַסְתוֹפֵף אֵף הוּא בְּצֵל רַבִּי חֲנוּךְ הַעֲנִיךְ.

חסידי הָיוּ מְפָרְשִׁים אֵת דְּבָרֵי רַבִּי הַעֲנִיךְ בְּאִמְרָם, יִתְרוֹ הִיָּה גוֹי, וְגוֹי הוּא טָמֵא כְּחֲתוּל, הִיָּה קָשָׁה לְרַש"י, אִיךְ הִגִּיעַ טָמֵא לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל הַקְדוּשִׁים וְהַטְהוּרִים, וְהַתְרוּץ הוּא, 'קָרִיעַת יָם סוּף', שֶׁאִז הִיָּתָה הַתְּגַלּוֹת אֲלֵקִית עֲצוּמָה, וְאֶפְלוּ גוֹי טָמֵא, הִיָּה בִּיבְלָתוֹ לְבוֹא וּלְהַתְקַרֵּב לְקִדְשָׁה.

בגין זכותא דאבא הקדוש, למדו אתי הלאה, אנא תרחמו, ארכז את מחי ואתחנן אל ה' שיאיר עיני להבין ולהשכיל בתורתו הקדושה". לבו של המשמש הרגז כדונג נמס מתחנונים אלו, כעסו נרגע, והוא פותח ללמד עוד שטיקל חמש רש"י לפני בן רבו הגדול.

שבת לאחר התפלה אצל השלחן, במקום לומר תורה מעצמו, נוהג רבי יוסף ברוך גרב ענוה לקרא לפני הצבור תורה מספרו של אביו, 'מאור ושמש', חיים נחום השמש רגיל לעמד בכפיפה על פני הספר כלו דרוף, משגיח על הרבי שלא יעשה טעויות לעיני כל הקהל.

שבת אחת בעת קראו במאור ושמש, קרא רבי יוסף ברוך במקום מ"ז שהוא מחשבה זרה, ע"ז, עבודה זרה. חיים נחום נתן בו עינים מלאות כעס, "טעות כזאת", ורבי יוסף ברוך משיב בבושת פנים, "מחשבה זרה ועבודה זרה הלא הינו הף, תרווייהו שוים, אם כן אפוא מאי נפקא מנה על מלה זו".

פעם אחרת בעת למדו בספר, הגיע לראשי תבות א"י, או יאמר, התלהב הרבי וקרא בהשתוקקות, "אה, ארץ ישראל, ארץ ישראל, במהרה נזכה לראותה", השמש הזקן נותן בו עינים מלאות רגז לעיני כל, ו"מתקן" את הרבי הטועה בדבר שכל זאטוט בקי בו.

בלמדו ברש"י פרשת יתרו על הכתוב 'ענתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים', 'מלמד' וכו' 'שלא הניח ע"ז שלא עבדה', קרא רבי יוסף ברוך 'שלא הניח עולם הזה שלא עבדה', אמרו לו, 'רבי, ר"ת זה הוא עבודה זרה', והוא משיב בתמימות, "מאי בכף, הלא עבודה זרה ועולם הזה, אחת היא".

ענתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלקים כי בדבר אשר ידו עליהם (יח יא)

ברש"י, מלמד שהיה מכיר בכל ע"א שבעולם שלא הניח ע"א שלא עבדה.

לאחר הסתלקות הרה"ק **המאור ושמש** זיע"א, הפציר בנו הרה"ק **רבי יוסף ברוך מניישיטאט** זיע"א, הידוע בכינויו **היהודי הטוב מניישיטאט**, בחיים נחום המשמש הזקן של אביו לבלתי לקת ממנו, והזקן נעתר לבקשה ונשאר.

רבי יוסף ברוך נשא לו פנים הרבה מאד ולא רצה להטריחו בדברים של מה בכך, כי שנינו (ב"מ פט.), 'כלי ששמש בו קדש אל ישמש בו חל', כף רמז פעם כי חיים נחום שמש בקדש אצל אביו הקדוש, ואיך יגיע בן פשוט לכף.

גרב ענותנותו, התחנן רבי יוסף ברוך בפני המשמש הזקן שילמד עמו פרשה חמש, פרק משניות, מעט מדרש. ואכן מדי יום צועד חיים נחום לחדר הרבי והחמש תחת ידו כשכפתורי בגדיו פתוחים, נכרים דברי אמת כי אינו נוהג כבוד עם רבי יוסף ברוך.

חיים נחום מתישב בניחותא, ורבי יוסף ברוך לידו מחזיק עצמו לשפל ונרדף, השמש פותח את החמש ומחויי גדיה על מקרא מסים זמן מה, פתאום כועס ברגז, "ראש אטום כזה גדון לא ראיתי מימי, עד כדי כך שאי אפשר יהא לךחף לתוכו פסוק חמש. מרי דכולא עלמא, מה יהא בסופך רביל"ע שלי".

המשמש הזקן קופץ ממקומו, סוגר את החמש, ופונה לרוץ אל הדלת, ורבי יוסף ברוך מפיל תחנונים בדמעות בעיניו, "חוסו נא עלי, אם לא בגיני, יהא

אש צעד הלוך ושוב וזעק פעמים ושלש בקול נהי ככי תמרורים, אוי, זשידקו פאפראוו, כך אמרה להדיא.

אתה שומע, טענה אימה וצדקת, ראה בעיניך יוסף ברוך, אפלו גויה כזו הפירה תכף בפניך שצריך אתה להטיב דרךך, בוש תבוש לעצמך, "זשידקו פאפראוו", עד היכן הדברים מגיעים, יוסף ברוך צריך אתה לעשות תשובה, עליך לשפר דרכיך ולתנו מעשיך הרעים, "פאפראוו", כך היה טוען אל עצמו שוב ושוב מתוך בכיות וצעקות. (דער גוטע יוד)

וינעמד העם על משה מן הבקר עד הערב (יה יג)

ספר הרה"ק **האמרי חיים** זיע"א. ספר לי אבי הקדוש הרה"ק **האהבת ישׂראל** זיע"א אודות החסיד המפלא **רבי יצחק דוד פוקס מוילחוביץ** ע"ה, שבגעת שיהיה רבו הרה"ק **הצמח צדיק** זיע"א מתפלל לפני התבה הוא לא היה מתפלל כמעט, כדי שלא יחסיר מלה אחת מתפלת הרבי.

נוהג היה לעמד בפה פעור, בעינים פקוחות ובאזנים פרויות, קולט לקרבו כל "קגייטש" וכל נשימה של הצמח.

נהוג היה בחצרות צדיקים מקדמת דנא, שהחסידים ישבו יחדיו ועסקו בעבודת קלויף התפוחי אדמה כדי שיהא די מזון לכל הצבור, בשעה זו היו משוחחים בעניני עבודת ה' ומספרים ספורי צדיקים.

בשיהיו החסידים יושבים יחדיו בעבודת הקלויף, היה רבי יצחק דוד מסביר ומטעים לפניהם כל תנועה מתנועות הרבי, "כאן אמר בלשון צווי ופקדה, כאן בגיחותא ובתחנונים, או בלשון רגז".

בכל ה"טעיות" שהיה אומר, היתה כונתו לדברים גבוהים, אולם הוא חפש לעצמו בזיונות ושלפלות, לעתים בהגיעו לראשי תבות, היה פונה לאחד המסבין ושאל בקול, "איי קוראים את זה".

שנת בקר, רבי יוסף ברוך כבר השליך טליתו על כתפו, אך ביני ביני עיניו משוטטות ופונות החוצה, הוא מסתכל תוך החלון אל פני הרחוב, לפתע צדו עיניו רוכלת חולפת במהירות, ועל כתפה סל עופות חיים למכירה. **הרבי** קורא לה, ומתחיל להתמקח ולהתנוכח על מחיר אונה דשנה, הוא נוקב במחיר זול, והיא צועקת אליו בפולגית "זשידקו, פאפראוו", "הודי, הטיבה עצמך", כאומרת תן מחיר טוב יותר, וכל זה בשוק בפרהסיא לעיני כל.

המתנגדים רואים ומגעגעים בלעג את ראשם, אלו הם פרותיהן של החסידות, חלול השם ממש, כך נוהג בן צדיק בן המאור ושמש, ולא עוד אלא שגם אותו מחזיקים חסידים לרבי.

גם חסידים אחרים משתאמים ומשתוממים למראה עיניהם, זה אל זה לוחשים, איזו מין דרך היא זה, אוי לה לאותה בושה ואוי לה לאותה כלמה, כמעט שהוא הס מלהזכיר, מבזה את אביו הקדוש.

אחר הוכוח עם הרוכלת, אץ רבי יוסף ברוך לחדרו והדלת סגר אחריו, תכל, כי הלואי היו מנסים העם עכשו והגישו אל הדלת או אל המזוזה, והיו מטים אזנם אל הדלת הסגורה. איש אחד לבו אונסו לכה, עמד מאחורי הדלת, ולתדהמתו שמע ובא.

"האם שמעת יוסף ברוך, הבנת היטב מה אמרה לך הגויה", כך טען וצעק אל עצמו בחדר התבודדותו, בלב בוער כלבת

לרבי מאיר כסף ופדיונות ביד רחבה, השלחן מלא מטבעות ושטרות כסף, והרבי אפלו לא מביט לעברם.

שאל המגיד את הצדיק, "היתכן, אני מטריח עצמי ונוסע ממקום למקום, מעין בספרים הקדושים ומתכונן שעות ארוכות לדרך, דורש ברבים להנאת הצבור, לבסוף שוכחים ממני ואלו אל הצדיק בא הקהל מעצמו, ומביא לו כסף וזהב.

ענהו רבי מאיר, "דע כי הדברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, אתה שאוהב כסף, מכניס את התכונה הזאת גם ללב השומעים לך שותיך, אהבת כסף, לפיכך אינם רוצים להוציא את הכסף מכיסם ולתת לך, כי הכנסת גם בהם אהבה לכסף.

אני לעמת זאת, שונא בצע בכל לבי ונפשי, מדה זו מכניס אני בלב חסידי וגם הם מתחילים לשנא את הכסף, משום כך הם משליכים את כל כספם על שלחני. (מאוצר החסידות)

וצנף אלקים ויכלת עמד (יח כג)

ספר הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין זיע"א. אחר שחלה הרה"ק רבי שלום מקאמינקא זיע"א בשתוק, הזכירוהו לרפואה שלמה לפני רבו הרה"ק רבי שלום מבעלזא זיע"א, והוא הורה שיביאוהו אליו, נשאו את מטת רבי שלום לבעלזא, והרבי צוה שהוא ישעה באכסניא.

בקר אחד אחר שנטל ידיו וברך אשר יצר, אמר הרבי שיביאו אליו עתה את רבי שלום, בינתים נכנס חולה אחר במחלת השתוק אל הרבי, וקבל את הברכה, כאשר

את תנועת הנסח של הצמח צדיק בימים הנוראים על הפסוק 'ה' שמעה בקולי תהינה אזניך קשבות לקול תחנוני הסביר רבי יצחק דוד, תחלת הנסח הוא בתנועת תחנונים ובקשה, 'ה' שמעה בקולי, אחר כך ממשיכים שאם ח"ו לא תרצה לשמע את בקשתנו, פונים אנו אליך בנעימה של צווי, 'תהינה אזניך קשבות לקול תחנוני, צדיק גוזר והקב"ה מקים.

האמרי חיים הפטיר ואמר, "רבי יצחק דוד למד פשוט, והתעמק בדבריו ובתנועותיו של הצמח צדיק, היכו נמצא יהודים כאלה, כזו דעת להבין אל הרבי, חסידים בימים עברו היו מבינים יידישקייט, חסידות.

כנרמז בכתוב, 'ויעמד העם על משה מן הבקר עד הערב', הם היו מזושרים אל רבם מבקר ועד ערב, בכל עת ורגע היו הגיגיהם נתונים ברבי, אף כאשר היו ח"ו שרויים בכחית 'ערב', לא סרו מהתקשרותם אל הצדיק". (טרפי קודש)

ואתה תחזה מפל העם אנשי חיל וראי אלקים אנשי אמת טנאי בצע ושמת עליהם (יח כא)

לעיר פרמישלאן הזדמן דרשו, מגיד שהסתובב מעיר לעיר ונשא מדברותיו עבור בצע כסף, בשבת קדש נשא בבית הכנסת דרשה ארכה, וביום ראשון המתין שיבואו המתפללים ויתנו לו מעות עבור דרשתו, אף לצערו הרב איש לא בא.

הלך הדרשן אל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, שם מצא רבים מהבעלי הבתים שהיו בשבת בבית הכנסת, וראה שנותנים

אמרה לעשות, ותעשו תשובה שלמה על העבר, יכול להיות שלא יחריב הקב"ה את העיר.

כל עוד היה הזקן חי, בזכותו לא נעשה דבר, כשנפטר והלך לבית עולמו, בא מלך אחד ודחק את העיר, עד שנתחבו לתן לו שלישי מכל ממונם, ואמר להם המלך, "השבעו לי בתורתכם אם נתת לי מכל ממונכם שלישי בשנה, והיו נשבעים כדבריו".

אחר כף באו אנשי רכיל והלשינו למלך שהטמינו כמה ממונם תחת הקרקע, אמר להם המלך, "עברת על תורתכם ונשבעתם לשקר", הוליך את כל העיר לשביה, ואחר כף החריב את כל העיר. לקים דברי הזקן, כדכתיב (ישעיה מד כו) 'מקים דבר עבדו'. (אור עינים ע"פ ספר חסידים סימן ריב)

זכור את יום השבת לקדשו (ח)

בימי נעוריו, למד החנות דעת זצ"ל שעות ארכות בצותא עם הרה"ק רבי יצחק קאליש זיע"א אחי הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א, כשגדלו, נעשה רבי איציק'ל לרבי והחנות דעת לרב ואב"ד בקהלה קדושה.

אחר שנפלה בתו של החנות דעת למשכב, יעצוהו אנשיו לנסע אל רבי איציק'ל המפרסם לפועל ישועות גדול, אף הוא דחה הצעה זו בשני ידיו באמרו, "שנינו למדנו יחד בימי נעורינו, לא אדע במה גדול כחו מכחי להיות פועל ישועות".

אך כאשר הרבה לדרש ברופאים שהתאשו מלמצא רפואה למחלתה, הפצירו בני ביתו שיסע אל רבי איציק'ל אולי יועיל

הובא הרבי מקאמינקא, אמר לו הרבי כי בא אחר ולקח את ברכתו. הלה הבריא מחליו והיה כאחד האדם, ולרבי מקאמינקא לא עלתה ארוכה.

בפרשת יתרו הורה הרבי מבעלזא להביא את הרבי מקאמינקא לבית הנקסט, וצוה להניחו על הבימה. הרבי שמש כקורא בתורה, וכשהגיע לפסוק 'וצוף אלקים ויכלת עמד', קראו בנסח התפלה שבבעלזא, מיד ירד הרבי מקאמינקא מהשלחן, והיה כאחד האדם.

הוסיף רבי יצחק וספר שגיסו הרה"ק רבי צבי אלימלך מבלאזוב זיע"א בעל צבי לצדיק, שמע ספור זה מחותנו הרה"ק רבי משה מרזודוב זיע"א, שהוא ספרו בליל שבת קדש בשלחנו הטהור, לפתע קרא אחד מן הנוכחים, "רבי, אני הוא שחטפתי את הברכה". (החכמה מאין)

לא תשא את שם ה' אלקיך לשווא כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשווא (כ ז)

כתב הרה"ק רבי אלעזר צבי מקאמרנא זיע"א, מעשה בקהלה גדולה שהיו בה עשירים גדולים, ומחמת גדל עשרם שאינו מצד הקדשה, היו מתגאים בעשרם ולא היו עוסקים בתורה כלל, כל ההשפעות שלהם היו מצד הקלפה, וכל עסקיהם תמיד היו להרבות להם הון רב ולעבד כדי להיות להם כל צרכי תאוותם.

בעיר הזאת היה זקן חכם גדול שעמד והתרה בהם, "דעו לכם, אם תעסקו בתורה ובמצות ובמעשים טובים, והעקר הוא למוד התורה לעשות ולעסוק בה מה שהתורה

כבוד את אביך ואת אמך למען יארכונו מיך על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך (כ יב)

משחר ילדותו נכר על **רבי רפאל ברוך טולידאנו** יצ"ל כי שוכנות בקרבו מעלות רוחניות ואצילות נפש, שהבדילוהו מנערים אחרים בני גילו. בעודנו רך בשנים, כבר היתה נפשו הרכה ספוגה ביראת שמים אמתית וטהורה, והאמת גר לרגליו.

בעל רגש גדול היה מקטננותו, והרעיף מרחמיו על הזולת לגמל חסד עם אחרים, כבוד הוריו שלמה אף הוא ברגש רב, ויחד עם זאת התנהל בשקול דעת ובכבוד ראש שהפליאו את כל מכיריו.

בהיותו ילד בן תשע חלה במחלה קשה, הוא שכב במטתו מתפתל בכאבים עזים, בוכה וגונח מרב יסורים, ואביו נכנס לחדר לבקר את בנו החולה, לכשראה את אביו, פסק מיד מבכיותיו, בנחישות הדק שניו לבל תפלט אנחה מפיו, ובכל כחו התאפק כדי שאביו לא יחוש בסבלו.

אותה שעה שהה עמו בחדר רעו **רבי יוסף משיאש** יצ"ל, שכהן מאחר יותר כרב העדה הספרדית בחיפה, רבי יוסף נדהם למראה התאפקותו של חברו, ולאחר שניצא אביו מן החדר שאלו, כיצד זה הצלחת להחריש והלא כל כך סבלת. ענה ברוך בן התשע, "לא רציתי לצער את אבא, די שלי כואב, אינני רוצה שגם לאבא יכאב".

בתקופה מאחרת יותר, בעת סעודת מצוה לכבוד סיום מסכת, ישב עם ידידיו לשלחן ובשעה שקלם נהגו בסעודה, לא טעם

באמרם, "כל העולם נוסעים אליו ופועלים אצלו ישועות, מדוע אתה מפקיר את חיי בתך, מדוע אתה גרפה".

בסוף עשו הדברים רשם, הוא שמע לעצה והסכים לנסיעה באמרו, "לא אפסיד כלום, לכל הפחות אתראה עם חבר נעורים", ויצא עם בתו לדרך. כאשר הגיע החות דעת לבית רבי איציק'ל, הוא יצא לקראתו בשמחה רבה ובמאור פנים, הושיבו לצדו וכבדו מאד, והשתעשעו בדברי תורה.

בתוך הדברים אמר החות דעת לרבי איציק'ל, "אומרים עליך שאתה רבי ופועל ישועות, רבים נוסעים אליך ממקומות רחוקים עם בקשות שונות, אמר נא לי, איך ובמה גדול כחך ממני, הלא למדנו יחד בימי נעורינו".

אמר לו רבי איציק'ל ברב ענותנותו, "כן הדבר, איני יודע מדוע באים ודוקא אלי, אבל כמדמני שגם אתה באת אלי הפעם בענין כזה, למרות קושיך", אמר לו החות דעת, "אכן צדקת", וספר את כל קורותיו עם בתו שחלתה במחלה אנושה, מאמצי הרופאים העלו חרס, "הפצירו בי רבות לנסע אליך, עד שנעתרתי לבקשה ובאתי אליך".

אמר לו רבי איציק'ל, "טוב עשית שבאת אלי, כי ישועת בתך קרובה בעזר ה' לבוא, אולם דע כי עליך להשאר כאן לשבת בשבת קדש, אני אתן לה לשתות מהכוס של הקדוש שלי, והיא תשוב לאיתנה ותבריא כאחד האדם".

אכן, מיד אחר ששתתה מהיון של הקדוש, חל שנוי במצבה לטובה, כעבר מספר ימים כבר עמדה על רגליה בריאה ושלמה כאחד האדם. (פרשת מרדכי)

אחים בביתו, שם נמשכה הישיבה עד סמוך לאור היום, אחר הלכו לטבל לכבוד היום, ומשם הלכו לבית הכנסת ושכבו מעט לישן, כדי לפוש מעט קודם התפלה, אחר עמדו והתפללו בהתלהבות וחיית גדולה.

קד עברה עליהם כל השבת, וגם למחרתו ביום ראשון היה להם אותה חיות, עד כדי שבעת שציצאו החוצה לא יכלו להביט על דברי חל כגון חניות ועסקים, והחליטו מיד לנסע בצוותא לרבם, הרה"ק **הבית אהרן** זיע"א. (בית אהרן וישראל גליון קנט. ברנת אהרן)

ספר המשב"ק הרה"ח ר' יצחק לנדאו, "אמר לי הרה"ק **רבי אהרן מבעלזא** זיע"א, כי בשבת פרשת יתרו צריכים להוסיף עוד קוגל, לכבוד שבת עשרת הדברות". (מקדושתו של אהרן)

לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם (כ ב)

שבת הרה"ק **הסבא קדישא משפאלע** זיע"א בעיר אחת, ואנשי המקום בקשוהו לומר דברי תורה, אך הוא מאן ולא רצה, הפצירו בו רבות, ואף הבטיחו שיתנו לו מעות ברוח נדיבה, אם ימלא בקשתם להשמיע בפניהם מאמרי פיו.

השיב להם הסבא קדישא, "מה אעשה לכם, הרי השי"ת אומר בתורה הקדושה, 'לא תעשון אתי אלהי כסף, אם אתה רוצה להרויח כסף, תחטב עצים או מצא לך כל מלאכה אחרת". (איט הפלא)

רבי ברוך דבר, שאלוהו מדוע איך אוכל, הרי סעודת מצוה היא, "שרוי אני בתענית", ענה להם.

לאחר שהפצירו בו חבדו לומר להם את סבת התענית, ספר רבי ברוך, "אתמול שהייתי עם אבא בבית הדין, לפתע אחד המתדבנים שאבי פסק לחובתו החל מתנחם עמו בחרי אף להוכיח את צדקתו.

בלהט הוכוח השתמש הלה במלים בוטות, ופגע בכבודו של אבא, לא יכלתי לחשות, הוכחתי אותו על פניו, אולם אבי לא הסכים עם תוכחתי והציטער מאד שעלבתי באיש, לאחר שעזבתי את בית הדין, גזרתי על עצמי תענית כדי לכפר על הצער שגרמתי לאבא". (זרע אברהם)

ויאמר ה' אל משה נח תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם (כ יט)

בשבת פרשת יתרו בעת הקדוש אמר הרה"ק **רבי אברהם אלימלך מסארלין** זיע"א הי"ד לר' אלטר חיים שיפמאן שו"ב ז"ל, "אין הזמן לעשות חשבונות, הזמן להכנות היה קודם, עכשו צריכים להאמין שיקבלנו את התורה".

בכתבי החסיד ר' מאיר ברגנשטיין ז"ל, הביא את אשר ספר החסיד ר' חיים מנדל קוסטרומעצקי ז"ל. בליל שבת קדש פרשת יתרו, שבת קבלת התורה, התאספו החסידים בבית הכנסת של הורודעץ והתלהבו מאד בדברי חסידות, עד כדי שציצאו ברקידה ארפה שנמשכה עד שעתים לפני אור היום.

משסימו לרקד, הלכו בני החבורה לבקר את אחד מהחסידים שלא בא לשבת

מלוה מלכה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמיו

ושמעתי שבשבת יש לכל איש יהודי נשמה יתרה ובמוצאי שבת היא יוצאת ממנו, אמרתי, גם אני תצא הנשמה יתרה שלי בין אנשים מישראל, על כן אני אוסף אנשים מישראל. הבעל שם טוב נהנה מאד מתשובתו של הפפרי. (כתר שם טוב סי' טפ)

במוצאי שבת קדש, ישב הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייבוש מהוסיאטין זיע"א תפוס ברעיונותיו הקדושים בדבקות עלאה כדרכו בקדש, משמשו בקדש הגיש לפניו את החמין במוצאי שבת, כוס קפה, אבל רבי מרדכי שרגא כלל לא הרגיש בדבר, עד שהכוס התקררה לגמרי. **נטל** המשמש את הכוס והגיש כוס חמין שניה, אך הדבר חזר ונשנה, גם כוס זו התקררה. כשהעיר המשמש לרבי שכבר הביא פעמים חמין והוא אינו שותה, התעורר הרבי מדבקותו וחסף באזני משמשו מעט ממחשבותיו.

"בשהנשמה יתרה יורדת למטה בערב שבת, לשכן אור בתוך גוף האדם, הנשמה שבתוך האדם מבקשת מהנשמה יתרה שתעשה עמה טובה ותעלה אותה, כשמוגיע מוצאי שבת והנשמה יתרה מוכנה לעלות למקור מחצבתה, שואלת הנשמה שבאדם את הנשמה היתרה אם היא עשתה לה טובה. **אם** התשובה היא חיובית הרי טוב אבל אם הנשמה היתרה אומרת, "לא די שלא עשיתי טובה עבורך, אלא אפלו עבורי לא עשיתי כלום ואולי גם קלקלתי", הרי אז מתחילים הנשמות לבכות נורא". (נר ישראל)

שאל מתנגד אחד את הרה"ק רבי אלימלך מלי'ענסק זיע"א, הלא יש הרבה ספרי מוסר, אפשר ללמד מוסר ויראת שמים מחובת הלכות ראשית חכמה שגט מוסר ועוד, מדוע צריכים לנסע לרבי.

ענה לו רבי אלימלך, הנסיעה לרבי היא דבר גדול וחשוב, שכן התורה מספרת וישמע יתרו, ומקשה רש"י, 'מה שמועה שמע ובא, ומתרחץ קריעת ים סוף ומלחמת עמלק'.

לכאורה עדין קשה, מכיון ששמע על כל זה, מדוע הטריח ובא עד משה רבנו אל המדבר, אלא אף על פי שיתרו שמע גדלתו של הקב"ה, על קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, בכל זאת נסע אל משה, רבן של ישראל, כי אינה דומה שמיעה לראיה, אצל רבי רואים בעליל גדלת השם. (אוצר מגילות)

במהלך נסיעתו, נקלע הרה"ק הבעל שם טוב זיע"א עם מנן מאנשיו לכפר קטן, ונשאר לשבת במקום. בהגיע עת סעודה שלישית, ראו בני החבריה קדישא את בעל האכסניה מקבץ כמה אנשים מבני הכפר, ויושב ואוכל ושותה עמהם מאכלים משבחים מתוך זמירות שירות ותשבחות.

ברוח קדשו ראה הבעל שם טוב כי מעשה זה מקבל מאד למעלה, קראו אחר הסעודה, ושאל אותו, מדוע הוא כך עושה, להתאמץ כל כך עבור סעודה שלישית.

השיב הפפרי, שאיפת חיו של כל יהודי היא שתצא נשמתו בין אנשים מישראל,

מילין קירין והודשים נפלאים מהוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצדא שליט"א

מִי־הָתָא

חֲזָה־תָא

חֲזָה־תָא דְאִוְרֵי־תָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

המצוות מורות לאדם דרך הישר

'אשרי איש שישמע למצוותיך', אשרינו שזכינו לכך לשמוע למצוותיך, ובכל מצוה ומצוה זוכים אנו להשיג מהו רצון ה' הגנוז בתוכה.

איבריו של אברהם הראו לו מהו רצון ה'

יסוד ענין זה ותחילתו אצל אברהם אבינו ע"ה אבי האומה היהודית, שזכה לקיים את כל המצוות עוד קודם שניתנה התורה, כמו שאמרו (יומא כח:): קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, שנאמר (בראשית כו ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי' וגו'. וכיצד ידע מה הם המצוות עד שלא ניתנו, אלא הסבירו צדיקים כי רמ"ח מצוות עשה כנגד רמ"ח איברי האדם, וכל איבר היה מלמד את אברהם אבינו את המצוה המיוחדת לו, וזהו גם הרמז 'אשרי איש שישמע למצוותיך', שיזכה לשמוע מצוות ה' באמצעות איברי גופו הטהורים והמוזכרים.

כוחו של אברהם נמשך בזרעו

ועל אברהם אבינו נאמר (שם יח יט) 'כי ידעתי למען אשר יצווה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט', שהואיל וקיים את כלל המצוות הכין לבב זרעו אחריו שנוכל אף אנו לקיים את כל התורה. כי על שם כן נקרא בתואר אבות כי הורישו כחם לזרעם אחריהם, וזהו שחייב אדם לומר 'מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב' (תנא דבי אליהו רבה פכ"ה).

במעמד הר סיני זכו שאברהם יורו להם רצון ה' כן נמשך הדבר אצל אבותינו יוצאי מצרים וזה אשר יסד בעל ההגדה של פסח 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דינינו' וכתב הקדושת לוי ז"ע

בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני (יט א). מצוות ה' בכוחם לסייע ולהורות לאדם כיצד יעשה הישר בעיני ה', כאשר דרש המגיד מקו"גניץ ע"ה על שאומרים בתפילה (ברכת אמת ויציב) 'אשרי איש שישמע למצוותיך', שצריך להקשיב ולשמוע למה שהמצווה עצמה אומרת לו לאדם, שבשעה שמקיימים מצוה בכוונה טהורה לשם שמים, המצוה בעצמה מלמדת דעת ודרך תבונות תודיענו.

ועל זו הדרך כתב בשפת אמת (עקב תרמ"ב ד"ה בפסוק) שכפי מה שמקיימים המצוות לשמה כך זוכין לשמוע הארת התורה, כי התורה גנוזה וטמונה במצות, ועל זה איתא 'אשרי איש שישמע למצותיך', כי בוודאי אין שיעור לטעמי המצות ויכולין להשיג בכל יום טעמים חדשים, אלא שהארה זו שמורה רק למי שמחפש לקיים מצות ה' ולא לעשות המוטל עליו בלבד, וזה נקרא קבלת עול מצות, להיות משתוקק תמיד לשמוע ולקיים רצון הבורא יתברך, ואז זוכין לשמוע הארה והשגה חדשה בכל יום.

בכח העשייה זוכים לשמיעה מחדשת

ועל פי זה יש לפרש 'נעשה ונשמע' שהקדימו ישראל נעשה קודם לנשמע, ובוודאי אי אפשר לקיים מצוות קודם שישמעו במה יצטוו ומה נדרש מהם, אלא הכוונה היא שעל ידי עשיית המצוות בפועל זוכים להוסיף ולשמוע הארה חדשה בכל עת, ובכח זה הוציאו החכמים מכח אל הפועל התורה שבעל פה, ואחריהם בכל דור ודור חכמי הדורות שהרחיבו הארת התורה בכל עת. ועל כך אנו משבחים ואומרים

בעצמו והכנתן למתן תורה נפסקה זוהמתן. וכיון שפסקה זוהמתן השיגו התורה, שהתורה היא הרמ"ח איברים הרוחניים ושס"ה גידים הרוחניים, ונדבק אור השכל באור המצוות כי הכל אחד. וזה 'אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו', כלומר כיון שקרבנו להר סיני אז פסקה זוהמתן והשיגו את התורה עד שלא ניתנה כמו שהשיג אברהם אבינו ע"ה, ולכן אפילו לא נתן לנו את התורה דיינו.

(קדושות לפורים קדושה ראשונה) לפרש הדברים מדוע דיינו בהתקרבות להר סיני, הרי אם לא יקבלו את התורה מהיכן ידעו לקיימה. אלא כי נודע הוא (שבת קמו). שבמעמד הר סיני פסקה זוהמתן, כלומר בהכנות למתן תורה, בהגבלות העם סביב, ובפרישתן שלשה ימים מנשותיהן אשר היו דומין למלאכים, ובקרבתן של נערי בני ישראל, נזדכך החומר שלהם והשיגו התורה עד שלא ניתנה. ולכן אמרו 'במעמד הר סיני' פסקו זוהמתן, ולא אמרו 'במתן תורה' פסקו זוהמתן, שבמעמד הר סיני

מִלְתָּא דְפִלְיָאָה

הקב"ה נותן כח להישאר בדרגת הקדושה

וְאֵל יְדִבֵּר עֲמָנוּ אֱלֹהִים פֶּן נִמּוּת. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעָם אֵל תִּירָאוּ כִּי לְבַעֲבוֹר נִסוֹת אֲתֻכֶם בְּאֵי אֱלֹהִים וּבַעֲבוֹר תִּהְיֶה יְרֵאתוֹ עַל פְּנֵיכֶם לְבִלְתִּי תִּחָטְאוּ (כ טז-יז). לימוד גדול למדנו מבקשתם של עם הנבחר במעמד הנשגב והמקודש ביותר כפי שכתב בתולדות אדם (להרה"ק מאוסטרובה ע"ה יתרו ד"ה ויאמרו), כי על כל אחד מוטל לעבוד את ה' יתברך לפי מצבו ומדרגתו, ולא יבקש לצאת חוץ למעמדו ולמעלה ממדרגתו. הדבר דומה לכלי המתחמם על גבי האש, והיה אם יגבירו את האש יותר מידי, לא יוכל הכלי לעמוד בחום הגבוה ויתבקע, כך האדם צריך להכיר את מקומו ודרגתו שלא יבוא חלילה לידי נפילה^א.

ועל כן בשעת מתן תורה בקשו ישראל שלא יוסיף ה' לדבר עמם, הגם שהיו במדרגה מאוד גבוהה והיו דומים למלאכי השרת^ב, וכשפרחה נשמתם מרוב פחד החזירה להם הקב"ה, בכל זאת בקשו **ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות** - 'מיתה' לשון נפילה^ג, כי בראותם האש הגדולה חששו שמא אינם ראויים למדרגה גבוהה זו, להסתכל בגדלות הבורא באופן שלא למעלה ממנו. ולמרות שבאותה שעה הלא שיינו בידם מן השמים, בכל זאת חששו שלא יהיה קיום לעמידתם ויפלו מהר ממדרגתם, ולכן ביקשו ממש רבנו שיעמוד הוא במקומם וימסור להם מה שישמע מפי הגבורה^ד.

מדרגתם מכח רצון ה' לרוממם ולכך הוא שיתן הכוח להישאר בה

אבל משה רבינו ענה להם שכיון שבאה להם ההתרוממות מאת הקב"ה אין להם לחשוש שמא יבואו לידי נפילה, **כי לבעבור נסות אתכם בא האלקים** 'נסות' לשון הגבהה והרמה^ה, כי הקב"ה חפץ להרים אותם למעלה ממדרגתם, והוא יתן להם את הכוחות להחזיק מעמד שלא תהיה עלייתם מביאה לידי ירידה.

א. כמו שכתב הרה"ק מפולנאה ע"ה בצפנת פענח (בא): 'לא תעלה במעלות על מזבחי אשר לא תגלה ערוותך עליו' (שמות כ כג). כי צריך להתחיל ממסה למעלה ולא ייח שום מדרגה מלהעלותה, דאם לא כן שאם יפסיע ב' או ג' מדרגות גורם ליפול ח'.

ב. בפרקי דרבי אליעזר (פמ"ז): 'כל אותן הימים עד שלא עשו אותו המעשה היו טובים לפני הקב"ה ממלאכי השרת וכו', כיון שעשו אותו המעשה כעס עליהם הקב"ה ואמר להם סבור הייתם שהיו לפני כמלאכי השרת, שנאמר (תהלים פב ו) 'אני אמותי' אליהם אמר ובני עליין כלכם, ועכשיו איכן כאדם תמותו'.

ג. בנמרה (שבת פח): 'כל דיבור ודבור שיצא מפי הקב"ה יצאה נשמתן של ישראל שנאמר (שיר השירים ה ו) 'נפש יצאה בדבורו, ומאחר שמדובר ראשון יצאה נשמתן דיבור שני היאך קיבלו, הוריד טל שעמיד להחיות בו מתים והוזה אותם שנאמר (תהלים סח ז) 'גשם נבות תניף אליהם נחלתך ונלאה אתה כוננתה'.

ד. דכאיתא בחזק (נשא אדרא רבא קלה): 'כל מאן נזחית מדרגא קדמאה דהוה ביה קארי ביה מיתה, כמה דאת אמר (שמות ב כג) 'זימת מלך מצרים' דנחת מדרגתו קדמאה דהוה קם ביה.

ה. ובהו יבוארו גם דברי התוס' (שבת פח. ד"ה כפה) שכפית ההר כנגית הצורכה כדי שלא יחזרו בהם בראותם האש הגדולה, וביאור הדברים שכשיראו הגיעו להשגה שהיא למעלה מדרגתם עלולים להתירא שמא יפלו אחר כך ממדרגתם, ועל זה היתה כפיית ההר שלא יוכלו להתחרט.

ו. 'לבעבור נסות אתכם', לגדל אתכם בעולם, שיצא לכם שם באומות שהוא בכבודו נגלה עליכם (רש"י).

ברזא דאז"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

נעשו כל הניסים. על כן אף ששמע יתרו בתחילה לא התפעל כפי שהתפעל זה עתה, כי כאן ראה גדלות חתנו וענותנותו.

כששמע יתרו סיפור הדברים מפי משה נכנסו הדברים בלבו

וַיְסַפֵּר מֹשֶׁה לְחַתְנוֹ אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְפָרְעוֹה וּלְמִצְרַיִם וְגו'. וַיַּחַד יִתְרוֹ וְגו'. וַיֹּאמֶר יִתְרוֹ בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר הִצִּיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וַיִּמַּד פְּרַעְוֵה וְגו' (יח פ-י). יש להבין מה שמע יתרו כאן, שלאחר שסיפר לו משה רבינו את הניסים שנעשו עם ישראל, שמח יתרו ואמר 'ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים' וגו', הרי כבר שמע יתרו מתחילה ענין קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, ובמה התפעל עתה מדבריו של משה עד שנאמר בו 'ויחד יתרו' ויאמר יתרו'.

פירש הרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ ע"ה (זרע קודש יתרו ליקוטים) כי על ידי הדיבור והסיפור שהצדיק מדבר בפיו, הוא מעורר את השומעים לתשובה ודביקות בלבם, כי ההבל היוצא מפיו בקדושה מעורר נקודת יראת שמים שבלבם, ולכן אפילו שכבר ידע יתרו הכל מקודם, לא נתלהב לבו עד ששמע הדברים ממש רבינו ע"ה, ודוקא הדברים שייצאו מפיו של משה הלהיבו ועוררו את לבו להודות לה'.

יתרו שמע מדבריו של משה רבינו עד כמה גדלה מעלתו

ביאור נוסף יש לומר, דהנה בשמיעתו של יתרו נזכרו שני עניינים, כמו שכתוב בראש הפרשה וישמע יתרו וגו' אשר עשה אלקים למשה ולישראל, שעשה ה' למשה וגם שעשה לישראל. כן נזכרו בדבריו שם הו"ה וגם שם 'אלקים'. אשר עשה אלקים למשה - היינו שזכה משה רבינו למדרגת 'אלקים', כנאמר בו (שם ז א) 'ראה נתתיך אלהים לפרעה', ועל שם כן נאמר בו (דברים לג א) 'משה איש האלקים'. ועוד אמר יתרו: 'כי הוציא ה' את ישראל' והיא עצם הוצאת בני ישראל ממצרים. אבל כששמע רבינו סיפור ליתרו נאמר רק על אודות ישראל, ולרוב ענותנותו לא סיפר כלל מענין מעלתו שזכה למדרגת אלקים, ושעל ידיו

קדושת אכילתו של משה רבינו

וַיָּבֵא אֶהָרֶן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חֲתָן מֹשֶׁה לְפָנָי הָאֱלֹקִים (יח יב). הקשו חז"ל (ברכות ד.ד.) וכי לפני אלקים אכלו, והלא לפני משה אכלו, אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה. הקשה הרה"ק מאפטא ע"ה על שאלת הגמרא 'וכי לפני אלוקים אכלו', הרי ודאי שאכילת האדם צריכה להיות לפני האלוקים לשם שמים ובקדושה, שכן היא דרך הצדיקים 'שיותי ה' לנגדי תמיד' (תהלים טז ח), להיות כל מעשיו והנהגתו בהיותו בביתו כאילו הוא נמצא לפני מלך רם ונישא (שו"ע או"ח סי' א ס"א), מדוע אם כן תמהה הגמרא על כך שהייתה אכילתם נחשבת לפני האלוקים.

ותירץ לו הרה"ק מקונויץ ע"ה שכוונת הגמרא לשאול, כיצד יכלו לכוון דעתם שתהיה אכילתם לפני ה', והרי היו באותה עת לפני משה רבינו, ויראתם מפני משה עשויה להפריע להם להתבונן ביראת ה', ועל זה תירצו חז"ל שהנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כנהנה מזיו השכינה וחל עליו מורא שמים, ונמצא שהאכילה במחיצתו של משה רבינו מסייעת להתגבר ביראת ה' ולהתקדש באכילה.

אכילת משה רבינו הייתה פועלת גדולות ונצורות

והנה בלשון הכתוב מבואר שאהרן הכהן וזקני ישראל אכלו לחם עם חותן משה, ולא נזכר האם משה רבינו גם הוא אכל עמהם, ונראה לומר שאצל משה רבינו אי אפשר לכתוב שיהיה אוכל עמהם, כפי שאכן לא נזכר כלל בתורה לישון אכילה לגביו, כי הוא היה במדרגה גבוהה שאינו זקוק לאכילה כלל, וכל אכילתו הייתה בבחינה אחרת לפעול על ידה גדולות ונצורות, ואכילה

כעין זו לא ניתנה להיכתב כלל בתורה.

אכילתו של משה רבינו מפני מנהג המקום
 ויש להוסיף שמשה רבינו אמר על עצמו (דברים ט ט) 'לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי', ואמרו בגמרא (ב"מ פו:), שבעלותו השמימה נהג כמנהג המקום שאין אוכלים שם, ואמר על כך **הרה"ק מקוצק ע"ה** שאין לפרש הגמרא כפשוטה, שהרי בשמים לא אכל כי לא היה ביכולתו לאכול שם ולא מחמת מנהג המקום, אלא כוונת הגמרא שברדתו בחזרה לארץ לא היה אוכל אלא מפני מנהג המקום, כדי שלא לשנות ממנהג בני אדם, אבל הוא בעצמו לא היה זקוק כלל לאכילה, כמו שבהיותו בשמים לא אכל כלל, והיה בבחינת 'איש האלקים' ללא צורך באכילה גשמית.

בני ישראל התייצבו בתחתית ההר לקבל תורה בהכנעה

וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחְתִּית הַהָר (י"ט, יז).

התפארת שלמה דרש, שביטול זה היה היסוד שבו הגיעו ישראל למעמד הנשגב ביותר כל ימי עולם, הלא הוא קבלת תורתנו הקדושה. שכן בפסוק שנאמר קודם קבלת התורה נאמר **וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחְתִּית הַהָר**, פירוש, כל מעמד קבלת התורה תלוי במה שעמדו בתחתית ההר בנמיכת רוח ובשפלות גדולה ככלי הריק מכל, ואז היו רואים לקבל התורה במדרגת הענוה.

וכן רמזו לנו חז"ל ביום הראשון שבאו להר סיני ואמרו (שבת פו:): 'וימא קמא לא אמר להו ולא מידי', הכוונה 'לא' - מידת הלא, שייחשבו בעיניהם כ'לא', זה 'אמר להו', את זה לימד משה רבינו ע"ה בראשית הכנתם לקבלת התורה, שהוא היסוד לקבלת התורה, 'ולא מידי' - שלא יחשבו שיש בהם מה, רק יבואו בשפלות ואז יהיו ראויים לקבל התורה.

הביטול וההכנעה מסייעים ביד האדם שלא יעלה יותר ממדרגתו

כאשר הבא ליצוק מימי הקדושה מבטל עצמו, מסייע בידו הדבר שיוכל לעלות מעלה מעלה

בהדרגה וכך יישאר במדרגתו, שהוא יסוד בעבודת ה' כמו שרואים דבר זה כמה פעמים בדברי **הנועם אלימלך זי"ע**, ולדוגמא היא מה שכתב על הפסוק (שמות כ כג) 'ולא תעלה במעלות על מזבחי וכו' (משפטים ד"ה או יאמר ואלה), שאל לו לאדם הבא לשוב בתשובה לעלות במעלות הצדיקים, אלא יעלה שלב אחר שלב, כדי שחלילה וחס 'לא תגלה ערותך עלי' (שמות שם), שיתגלה קלונו ויפול מכל מדרגותיו.

ומצינו בגמרא (סוכה נב.) 'כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו', והקשה **רבי יששכר דב מבעלזא ע"ה** אם כן איך יכול אדם להתגבר על יצרו הגדל יחד איתו עם גידולו ברוחניות. אלא ודאי אין ההתעלות ברוחניות באה בבת אחת בפתע פתאום, כדי שלא יגבר עליו היצר שלא בהדרגה, וכל התעלותו תרד לטמיון חלילה. אלא, האדם המתעלה עולה רק מקצת בכל פעם ויחד עמו אכן גדל גם היצר, אבל גם הוא גדל קמעא קמעא, וממילא מתרגל להתגבר עליו, וכשהאדם גדל ברוחניות, אמנם גם יצרו גדל כנגד זה, בכל זאת יש לו את הכח יחד עם סייעתא דשמיא, להתגבר על היצר, כי התרגל לעמוד עליו ולנצחו.

על פי זה ביאר המהרי"ד מהי הסיבה שלא יכלו בני ישראל לעמוד בניסיון העגל, שהרי במצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה ובבת אחת נתהפכו להיות בני עליון כולכם ונכנסו למ"ט שערי קדושה, ויחד עימם גם עלה היצר הרע ולא יכלו לעמוד כנגדו. וזה ביאור הפסוק (להלן ג' ו) 'וַיִּתְנַצְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדִים מֵהָר חוֹרֵב', שבני ישראל היתה התנצלותם בפייהם, מדוע קרה להם הדבר הזה של חטא העגל. תשובה לדבר, 'מהר חורב', מחמת הר חורב שהגיעו בו למדרגה גבוהה כל כך לאחר שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה ולכן אירע להם כדבר הזה.

העולה לנו כי כאשר האדם מתבטל בפני הצדיק מסייע לו הצדיק שלא יעלה למעלה מדרגתו, ואף התלמיד לא יסכין לעלות יותר מיכולתו מאחר שידע ערכו ויהיה שפל בעיני עצמו. אך כאשר לא ביטלו עצמם לצדיק כאמרם (להלן לב א') 'כי זה משה האיש לא ידענו מה היה לו', שבעת שחשבו שמשה רבינו ע"ה נכסה ונסתר מהם ניתקו עצמם מהצדיק, לפיכך לא הצליחו להחזיק מעמד מול יצרו גדול כל כך ונפלו.

מילין יקדיין

פרקי הדרכה ועבודת ה' על סדר הפרשה

בהם טעם מחודש בכל שעה.

התחדשות בעבודת ה'

ובזה יבוארו דברי הכתוב (שמואל א' כ כז) 'מדוע לא בא בן ישי גם תמול גם היום', 'בן ישי' הוא משיח צדקנו מזרוע דוד בן ישי, והטעם שעדיין לא בא לגאול אותנו, 'גם תמול גם היום', כי נוהגים אנו בעבודתנו היום כמו שנהגנו בה אתמול, ואין מתחדשים מיום ליום בתוספת התחדשות בעבודת ה'. וכן אפשר להוסיף ולבאר דברי הגמרא (סנהדרין צח.), ששאל רבי יהושע בן לוי את המשיח אימתי יבוא לגאול את ישראל, והשיב לו המשיח 'היום' והסביר כוונתו לפסוק (תהלים צה ז) 'היום אם בקולו תשמעו'. ויש להוסיף ביאור בדבריו שביאת המשיח תלויה בכך שתהיה עבודת ה' מתחדשת בכל יום, ובכל יום יעבדו את העבודה המיוחדת לאותו יום, ולא לחזור ולשנות כתמול שלשום.

ועל שם כך, היה מפרש **הרה"ק רבי ישראל מרוזין ע"ה**, נקרא הצדיק 'בן איש ח'ל', כמו מעיין מים חיים אשר לעולם אין המים נחים במקומם, אלא הם נובעים בכל עת ממקור חיותם, ובוהו הם מתחדשים תמיד, ואם תיפסק נביעתם ויהיו מכונסים כך במקום אחד הרי הם יבואו לידי עיפוש וסרחון, כך גם דרך הצדיקים להוסיף ולהתחדש תמיד בעבודתם ולא לשקוט במנוחה על מקומם, אלא להיות בבחינת מוסיף והולך בהתחדשות תמידית שלא לאבד את החיות, כי ההתחדשות בכל עת היא סימן החיות.

עבודת כל יום מעולה מיום אתמול

וכן היא דרכם של עובדי ה' להוסיף ולהתעלות בעבודתם מיום ליום, ואין עבודת יום זה דומה לעבודת היום שעבר, ותמיד הם מתאמצים להוסיף ולהתחדש בעבודתם, על דרך שכתוב (ישעיה נח ב) 'אוותי יום יום ידושונו' כל יום בדרישה מחודשת, כי באמת אין שום יום מבריאת העולם הדומה ליום אחר, וכל יום יש לו עבודה מיוחדת ותפקיד מיוחד, וכבר אמרו חז"ל (ברכות מ.) בכל יום ויום תן לו מעין ברכותי, ואדרבה בכל יום צריך לשוב בתשובה על מיעוט העבודה ביום אתמול, כי כפי מה שמתעלה האדם היום הוא מבין עד כמה

ההתחדשות בתורה - יסוד

לדבקות בקדושתה

ביום הזה באו מדבר סיני (יט א). מפרש רש"י הקדוש שלפיתך כתוב 'ביום הזה' ולא 'ביום ההוא', כדי שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו. ויש לדעת שלא בכדי יזכה האדם להשגה זו, אלא רק על ידי הכנת הלב כראוי וזכה להתחדשות תמידית, ואז דברי תורה מתחדשים בו בכל יום, כמו שמברכים 'ברוך נותן התורה', לשון הווה, לומר שנתנית התורה מתחדשת בכל יום ויום, כמבואר **בשל"ה הקדוש** (תולדות אדם בית ה') בשם **הדרת קודש**, שלפיתך תקנו לברך 'נותן התורה' לשון הווה, על הארת התורה המתחדשת בכל יום.

להיות מוסיף והולך בהכנה למתן תורה

תורת ה' מקודשת היא ואינה יכולה לחול באדם אם לא יקדש עצמו מתחילה, ואמר **מ"ר יקני אביר יעקב ע"ה** כי קודם מתן תורה נאמר למשה רבינו (להלן פסוק י) 'לך אל העם וקדשתם היום ומחר', ונאמר הציווי בלשון זו דוקא ולא אמר 'וקדשתם יומיים', כדי שתהיה קדושת היום השני יתירה על קדושת היום הקודם, ובכל יום יהיה מוסיף והולך בקדושה כדי להיות ראוי לקבל את קדושת התורה.

התחדשות תמידית מביאה חיות של קדושה

וכפי מה שמוסיף והולך בקדושה כך משיג חיות תמידית, וכן הזהירה התורה (דברים ד לט) 'וידעת היום והשבות אל לבבך', להוסיף בכל יום ידיעה מחודשת ולא לעמוד על מקום אחד, כי דבר העומד על עומדו בלי התקדמות הרי הוא מתיישן ומאבד את חיותו. ועל שם כן נקראת עבודת הבורא בתואר הליכה, כמו שנקרא עסק התורה 'אם בחקותי תלכו' (ויקרא כו ג), וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט א) 'אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'', ולא אמר 'הלומדים תורת ה'' כי הלימוד צריך להיות במדרגת מהלך המוסיף והולך בכל יום בלימוד התורה, ועל ידי תוספת ההליכה בכל יום מתחדשים עליו דברי תורה כאילו באותו היום ניתנו, ומתוך כך הוא מוצא

תמיד בעבודת ה' הוא בתורה ובעבודה ובגמילות חסדים, ונרמז בלשון הכתוב (תהלים קלג א) 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים', 'אחים' ראשי תיבות 'לכו מחיל אל חיל' (שם פד ח), להוסיף עוז ותעצומות ללכת ולהתעלות ממדרגה למדרגה ברוחניות, ותיבת 'אחים' כוללת גם את ענין תלמוד תורה וגמילות חסדים, כי 'אחים' ראשי תיבות 'מה יקר חסדך אלקים' וגו' (שם לו ח), וכן ראשי תיבות 'אשת חיל מי ימצא' (משלי לא י), היא התורה הקדושה הנקראת 'אשת חיל', והוא רמז לאדם שיהיה הולך ומוסיף כל ימיו בתורה וגמילות חסדים, ועל ידי זה יזכה לסיום הכתוב שם (תהלים קלג ג) 'כי שם ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם'.

עבודת ה' בעולם הזה

חשובה יותר מעולם הבא

וַיֹּאמְרוּ אֶל מֹשֶׁה דַּבֵּר אֵתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאֵל דַּבֵּר עִמָּנוּ אֲלֵקִים פֶּן נָמוּת (כ טו). לכאורה קשה, הרי דור מקבלי התורה היו דור דעה, ואיך לא חשקו לשמוע בעצמם דבר ה', וכי לא היה מוטב להם למסור נפשם בדביקות בה' יותר מחיי העולם הזה.

פירש הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה (זרע קודש שבועות ד"ה דבר) שעובד ה' האמיתי אינו רוצה בשכר מצוותיו בעולם הבא, אלא להוסיף ולעבוד את ה' יתברך בעולם הזה, ועל דרך מאמר הז"ל (אבות פ"ד מ"ז) יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, שעיקר הנחת רוח העולה לפניו יתברך היא מעבודת קרוצי חומר המשכינים השכינה בארץ ובגשמיות. לכן היה חשוב בעיניהם חיי העולם הזה בעבודת הבורא עוד יותר מדביקות נפשם בה' בדביקות שאין למעלה הימנה, מאחר שבמצב זה לא יוכלו להוסיף ולעבודו בעולם הזה.

התעצל אתמול ונגרע בעבודה השלימה, וכן לעולם כל ימיו בתשובה לפי מה שהוא מוסיף להתעלות.

מעשה ברבינו סעדיה גאון

יודיע המעשה אשר פעם התארח רבינו סעדיה גאון ע"ה אצל אדם מכניס אורחים, ואף שלא הכיר המארח את אורחו הנכבד בכל זאת היה נוהג בו כבוד ויקר, וכאשר נודע לבסוף למארח מי הוא אורחו הגדול גאון ישראל וראש לחכמי הדור, נפל לפני רבינו סעדיה גאון בככי ותחנונים שיסלח על שלא כבדו ביתר עוז ותעצומות לפי כבודו הראוי לו, ואף שנהג בו כבוד ויקר כשאר אורחיו, הרי אילו היה יודע במי המדובר הרי היה מוסיף לכבדו לאין ערוך. ומאותה שעה היה רבינו סעדיה גאון מרבה לצער עצמו בכל מיני סיגופים, באומרו שבכל עת שהוא מוסיף להתעלות ממדרגה למדרגה, הרי הוא מבין עד כמה היתה פחותה עבודתו עד עתה, והרי אילו היה משיג מתחילה בגדלות הבורא כפי שהוא משיג עכשיו, הרי היה מתאמץ עוד יותר בעבודת ה'.

קביעות בעבודת השם

וכיון שטבע האדם להיות מהלך מדרגה לדרגה ואינו ניצב על עמדו במקום אחד, על כן יש להזהר שיהיו כל הליכותיו בדרך עליה ולא בדרך ירידה, שלא יתרפה מעת לעת בעבודת ה', כמו שנרמז בדברי חז"ל (ברכות ו): 'כל הקובע מקום לתפלתו אלוקי אברהם בעזרו', שיהיה נזהר שתהיה תפילתו ועבודתו בדרך קביעות בלי רפיון, וכן כתב בנועם אלימלך (ליקוטי שושנה ד"ה זרחה) בשם אחיו הרבי ר' זושא ע"ה, על הכתוב (ויקרא טז) 'ואל יבוא בכל עת אל הקודש', אדם שיש אצלו שינוי עתים וזמנים, לפעמים יתגבר בקדושה ולפעמים ייחלש, לא יבוא באופן זה לעבודת הקודש, אלא יתנהג באופן של קביעות והתמדה ועל ידי כן יזכה להכנס לפני ולפנים.

לכו מחיל אל חיל

וענין זה שיתעורר האדם להוסיף

יא לאור עיי' מבין אור לישורין
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או למכור ללא אישור
 מצד השם בכתב ממכון אור לישורין
 פניצב ושימור: שוקי קנר

פרשת יתרו

הצדיק מגן על הנוסעים אליו

היה זה בתחילת חודש אדר, כאשר חבורת חסידים ואנשי מעשה שהסתופפו בצל קדשו של הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א, נמנו וגמרו שברצונם לזכות לשמוע באזניהם את קריאת המגילה מפה קדוש של רבם הגדול.

ידוע ידעו החסידים את אשר המליץ הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א על רבם השר שלום, עוד בהיותו אברך צעיר לימים, אודות מעלתו היתירה בקריאת המגילה, לאחר שכיבדו בבית מדרשו שבלובלין לקרוא את המגילה ולהוציא את הרבים ידי חובתם. באותה שעה אמר החוזה מלובלין: סיפור המגילה מוכר לי היטב, שהלא כבר שמעתי פעמים רבות במשך כל שנות חיי, אך כפי שאברך זה סיפר את הסיפור לא שמעתי מעולם!

ביקשו איפוא החסידים אף הם לשמוע את הסיפור באופן שבו מספר אותו רבם, אלא שקפץ עליהם רוגזם של הגבולות שהבדילו בין המדינות. אותה חבורת חסידים נעלית התגוררה באחת מעיירות פולין, ואילו העיירה בעלזא נתונה הייתה תחת שלטונו של מלך אוסטריה, וכדי שאותם חסידים יוכלו לעבור מפולין לאוסטריה ולשוב למקום מגורם, היה עליהם להצטייד מראש בדרכון תקף ואף ב'ויזה' - רשיון מעבר אל מדינת אוסטריה, ועם כל מאמציהם לא עלה בידם של החסידים להשיג את הדרכון ואת הרשיון.

אכן, דרכם של חסידים שהם מוכנים למסירות נפש עבור נסיעה לרבם. החליטו

החסידים פה אחד כי הנסיעה הזו תתקיים גם ללא דרכונים ותעודות מסע. לא יתנו לפקיד גבול גויים להבדיל אותם מרבם מקור חיותם. קמו ועשו מעשה. יצאו החסידים לדרכים עוקפות והיו מהלכים ומבוססים בבוץ בדרכם לבעלזא. אלא שלפתע הבחינו בהם חיילים שתפקידם היה למנוע את הברחת הגבולות, והם זיהו כי מדובר באנשים שמבקשים להבריח את הגבול.

בצעקות רמות פנו אליהם החיילים וציוו עליהם לעצור ולהמתין עד שיגיעו ויבדקו אם יש בידיהם את האישורים המתאימים המתירים להם לחצות את הגבול. החסידים כמובן לא חשבו לרגע ליפול לידיהם של החיילים והחבורה כולה פתחה במנוסה מבוהלת. החיילים, מאומנים בדיוק לרגעים אלו, החל לירות לעברם באש חיה, ורק בניסי ניסים הם ניצלו ממוות בטוח. כדורי המוות שנורו על ידי משמר הגבולות שרקו מעל ראשיהם, ובהשגחה פרטית מופלאה לא נגעו בהם.

בעוד נפשם בכפם, מבוהלים ותשושים מאימי הדרך, הגיעו החסידים ביום תענית אסתר אל העיירה בעלזא, ופיהם מלא שיר ושבחה למי שעשה למרדכי ואסתר ניסים ונפלאות, על כך שהציל נפשם ממוות והראה להם את נסיו הגדולים. ידעו והכירו את הנס הגדול שנעשה להם, ונתנו הלל והודאה לבורא עולם שהצילם מכל הצרות שהתרגשו ובאו עליהם בדרכם לבעלזא.

כאשר סיים הרה"ק השר שלום את קריאת המגילה באש קודש, פנו החסידים אל הרבנית הצדקנית מרת מלכה ע"ה וביקשו הימנה שתתן

יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה, ופירש רש"י: אם אין אתה יוצא בגיני, צא בגין אשתך. ואם אין אתה יוצא בגין אשתך, צא בגין שני בניה. והרי הדברים תמוהים עד למאוד: יתרו שזכה להשיג גדלות השי"ת ורוממותו, עד שנדבו לבו לצאת אל המדבר ולעזוב את כל כבודו ותפארתו, הוא יהיה רודף אחר הכבוד, ויבקש מרבן של ישראל, הרועה הנאמן שיחלוק לו כבוד ביציאתו לקראתו? אתמהא.

אלא הגיד השר שלום: דעו לכם ששאלה אחת מתורצת בחברתה ומבין שניהם יוצא לנו יסוד גדול שיש בו הוראה לדורות על כללות עניין הדביקות בצדיקים ועניין ההתקשרות עמהם, יחד עם הפלאת עבודתם בקודש של צדיקי הדורות להיות עיניהם פקוחה על כל הבאים להסתופף בצל קורתם, שיהיו נשמרים כל הימים, מוגנים וניצולים מכל תקלה, שלא יארע להם שום מכשול לא בהליכתם ולא בחזירתם.

כי הנה יתרו בידעו היטב את המעלה של נסיעה לצדיק בכלל, ונסיעתו שלו אל משה רבינו, רבן של כל ישראל, הבין לנכון כי היצר הרע יתייצב לו לשטן למנוע ממנו להוציא את רצונו הטוב מהכוח אל הפועל, ובוודאי יביא לפניו הפרעות ומניעות למען לא יוכל לצאת לדרכו. וכדרך שמצינו אצל אברהם אבינו ע"ה, בלכתו לעשות רצון בוראו לעקוד את יצחק בנו כפי שנצטווה, נתקל בדרכו במכשולים והפרעות שונים ומשונים שהציב השטן לפניו, על מנת למנוע ממנו את קיום המצוה. וכיוצא בזה, בכל דור ודור, מערים היצר הרע מכשולות ומניעות שונות שלא להניח לאדם לילך ולקיים מצות קונו.

בשל כך נתחכם יתרו והשכיל להערים על היצר הרע באופן שלא יודע לו עניין ותכלית נסיעתו, וכאשר יצא יתרו לנסוע אל משה לא

להם מיני תרגימא, מעט דברי מאכל, לכבוד היום ולכבוד הנס שאירע להם בדרכם אל הרבי, כשהם מספרים לה על התלאות שמצאו אותם בדרכם לכאן.

הרבנית הצדקת מילאה את בקשתם של החסידים בתשואות חן. ולא זו בלבד אלא שהלכה יחד עמם אל הרבי השר שלום וסיפרה לו כל מה שעבר על החסידים בדרכם לבעלזא. מופלאה הייתה תשובת הרבי: אכן, צדקו החסידים במעשיהם, שכן כדי לשמוע את קריאת המגילה שהגני קורא ביום הפורים, כדאי הוא אפילו מסירות נפש לשם כך.

לשמע דברי קדשו של השר שלום ובראותם כי עת רצון היא מלפניו, הוסיפו החסידים ופנו בבקשה שיברך אותם שגם בשוכם לביתם לא יאוונה להם כל רע, שהרי גם בשוכם יכולים הם להתקל בשומרי הגבול ועליהם להינצל מפגיעתם הקשה והרעה.

לנוכח בקשתם זו, פתח השר שלום ואמר להם: **בפרשת יתרו נאמר (שמות יח א): 'וַיִּשְׁמַע יתרו כהן מדין חתן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים', ופירש רש"י: וישמע יתרו - מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. והנה יש לתמוה בזה טובא, מה הוא לשון זה שאמרו: 'מה שמועה שמע ובא', שמשמעות הדברים היא שהשאלה מוסבת דווקא על חלק זה שיתרו בא אל משה, בעוד שלמעשה ראוי להרחיב את השאלה כבר על עצם היציאה מביתו, ולתהות: מה ראה יתרו לצאת מביתו שבו ישב במנוחת עולם על מנת לבוא אל משה החונה בארץ ציה ושממה.**

עוד המשיך השר שלום ושאל: לאחר מכן נאמר (שם פסוק ו): **'וַיֹּאמֶר אֶל מֹשֶׁה אֲנִי חַתָּנְךָ**

עשה זאת. ונמצא שפנייה ובקשה זו הייתה כולה רוחנית, שרצונו היה בכדי לחסות בצל כנפי השכינה.

הוסיף הרבי השר שלום באותו מעמד ופירש להם את דברי רש"י ז"ל על הכתוב בפרשת בהעלותך (במדבר י לא): 'וַיֹּאמֶר אֵל נָא תַעֲזֹב אֶתְנוּ כִּי עַל פְּנֵי יְדֵעֶתְךָ חֲנַתְנוּ בַּמִּדְבָּר וְהֵייתָ לָנוּ לְעֵינֵינוּ', ופירש רש"י: והיית לנו לעינים - לשון עבר כתרגומו. דבר אחר, לשון עתיד, כל דבר ודבר שיתעלם מעינינו תהיה מאיר עינינו. דבר אחר, שתהא חביב עלינו כגלגל עינינו, שנאמר (דברים י ט) 'ואהבתם את הגר'.

וצריכים להבין למה האריך רש"י בדבריו, לפרש שלושה פירושים: על עבר, על העתיד וגם לשון של חביבות. אמנם לפי האמור יובן היטב, כי בפירושים אלו בא רש"י ליישב תמיהה נוספת עליה ראוי לעמוד: הכיצד יצא יתרו למדבר, מבלי שהיה לו ברור מקום חניית משה וישראל, שהרי לא היה להם לישראל מקום קבוע שבו חנו וישבו, אלא 'על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו', ואם כן, מה היה ליתרו שהחליט לנסוע למשה רבינו כשאינו יודע את מקומו, ובפרט שהלוא המדבר הוא גם מקום סכנה ברוחניות ובגשמיות כאחד.

קושיא זו בא רש"י ליישב בשלשת פירושים: 'והיית לנו לעינים' - לשון עבר ולשון עתיד, כלומר, הצדיק מקבל על עצמו לשמור את הבאים להתדבק בו, הן בשעת הליכתם אליו בעבר, והן בשעה שחוזרים ממנו בעתיד, ומאחר שהצדיק שומר על הדבקים בו, הרי שמובטח היה יתרו שהוא ימצא את המקום בו משה רבינו חונה, ואכן זכה יתרו לכך שמשה רבינו יצא לקראתו, ולא היו לו שום מכשול בבואו אליו.

ולא זו בלבד שבבואם אל הצדיק יש את שמירתו, אלא שגם בחזרה ממנו פקוחים עיני

גילה לאיש את תכלית נסיעתו, אלא העלים את הדבר והסתיר מטרת דרכו, באופן שלא ידעו נתיבותיו, למען לא יוכל השטן להפריעו בדרכו.

אמנם כשקרב יתרו ובא אל המדבר, והבין כי תיכף תתגלה מטרת נסיעתו ועתה יכול היצר הרע להפריע אותו בדרכו, לכן, בשלב זה דווקא, ביקש יתרו ממשה רבינו שיעזור ויגן ויושיע לו כדי שיוכל לבוא אליו ולהסתופף בצל קדשו, על מנת לקבל עול מלכות שמים ולהיכנס תחת כנפי השכינה כרצונו ושאיפתו.

יסוד זה רמז לנו רש"י בדבריו: 'מה שמועה שמע ובא'. דייק רש"י בלשונו והזכיר את בואו למשה בדווקא מבלי להזכיר הליכתו מביתו, שכן הליכתו למשה הייתה בהצנע לכת ובהסתר, כדי שהשטן לא יוכל למנוע ממנו את ההליכה אל משה רבינו. אמנם באותה שעה שכבר היה סמוך ונראה לבואו לחסות בצל קורתו של רעי מהימנא, בהיותו זקוק לסיעתא דשמיא מיוחדת שלא תופרע מטרתו הנעלית, שהרי הדבר כבר נגלה ונתפרסם ויכולים הם כוחות הרע להסיטו מהמסילה, הוצרך לשלוח שליח למשה רבינו בבקשה שיעשה למענו באופן מיוחד על מנת להשיג עליו שיוכל למלא את מטרת נסיעתו ללא כל מכשול.

ברור אפוא, סיים השר שלום ואמר לחסידים, שחלילה ליתרו לבקש כבוד מדומה, אלא רצונו היה שמשה יגן עליו ממניעות היצר והשטן. והוא שנרמז בפירש"י: 'אם אין אתה יוצא בגינך, כלומר, אם אני עדיין אינו ראוי שתצא בגללי ממדרגתך המרוממת על מנת להגן עלי, הרי לכל הפחות באה בקשתך: 'צא בגין אשתך', שהיא בודאי ראויה והגונה לכך. ואם גם זאת אינה עדיין סיבה מספקת להפסיק את דביקותך ולרדת אלינו כדי לשמור אותנו ממכשולות אותם יכול היצר הרע להערים בפנינו, על כל פנים בדין הוא שתצא 'בגין שני בניה', שהרי הם בניך, ולמענם

הצדיק להגן על המסתופפים בצלו, שלא תארע להם שום תקלה והיה נשמרים מכל רע בשעה שיחזרו לביתם. והוא שרמז רש"י בפירושו: דבר אחר לשון עתיד. ושני הפירושים תואמים יחד את הפירוש השלישי: 'שתהא חביב עלינו כגלגל עינינו', והיינו שלגודל החביבות שיש לצדיק אל הדבקים בו והמסתופפים בצלו, לפיכך הוא מגן עליהם ושומרם כבבת עיניו להינצל מכל רע.

חבורת החסידים, בשומעם את דברי איש האלקים, נתמלאו שמחה. שמעו באזניהם שרבים הבטיח להגן עליהם בחזרתם לביתם, כשם שזכותו עמדה להם בהליכתם אליו, בשעה שזכו להינצל מפגיעת החיילים שומרי הגבול שירו עליהם כדורי מוות. ואכן איש מכל חבורת החסידים לא ניזוק אפילו באצבע קטנה, וכולם זכו לחזור לביתם לשלום ללא כל מכשול, מכוחה של הבטחת הצדיק שהגנה עליהם.

את הסיפור הזה סיפר הגאון רבי שמואל ענגל זצ"ל, רבה הנודע של ראדומיזשלא, כפי ששמע אותה מאחד החסידים הישישים שהיה באותה חבורה של חסידים שנסעה לבעלזא, ושמו הרה"ח רבי יעקב ביטריבונער מפולין. סיפור זה נמסר על ידו לאחד מגדולי חסידי בעלזא, הרה"ח רבי אליעזר יעקב ראזניטץ זצ"ל מזענטע, בעל 'קול יעקב' על התורה, ובהיותו בעיה"ק ירושלים בביקורו שערך בה לפני השואה, ביומא דהילולא של הרה"ק השר שלום ביום כ"ז אלול, כאשר הסבו חסידים ואנשי מעשה לסעודת ההילולא, חזר וסיפר את המעשה הנפלא הזה בציבור, כפי שקיבל אותו ממקור ראשון (אור יקרות').

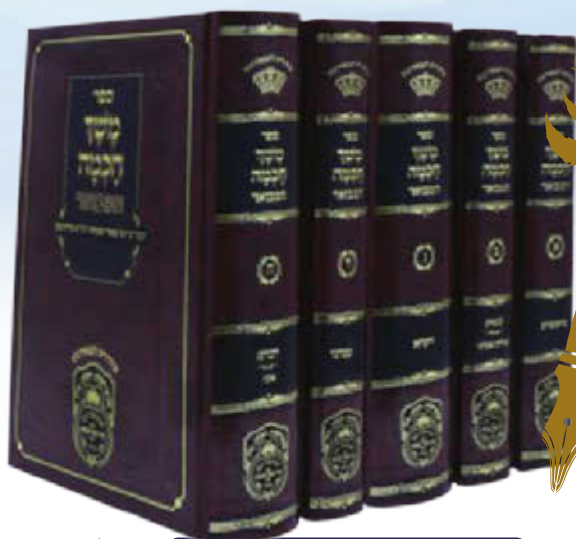

וכך כתב הגאון רבי דוד שפרבר זצ"ל, רבה של בראשוב ובעל 'אפרקטא דעניא', בספרו 'מכתם לדוד' על התורה: שמעתי בימי עלומי,

מפה קדשו של אדמו"ר בעל אמרי יוסף [מספינקא] זצ"ל בשם רב שר שלום מבעלזא זצוק"ל, דלא יתכן לומר שיתרו גר צדק היה מבקש כבוד שיצא משה רבינו ע"ה לקראתו. אלא הכוונה היא, **דהנה מי שרוצה לנסוע לקבל פני צדיק אמיתי, מזמין לו הס"מ מניעות קשות, ולולא שהצדיק מרגיש זה בביתו ומסייע לו במחשבתו הקדושה, לא היה יכול להגיע למחוז חפצו. ויתרו שנסע לקבל פני משה רבינו ע"ה אירעו לו סיבות גדולות שעמדו לשטן על דרכו דרך הקודש. ובחכמתו הבין שצריך סייעתא מצד משה רבינו ע"ה שיצא לקראתו במחשבתו הקדושה.** לזה שלח אליו שליח לאמור: 'אם אין אתה יוצא בגיני' למשכני אחרך שאינני ראוי לזה, 'צא בגין' וכו'... נאמנה עלינו מסורת הגה"ק בעל 'אמרי יוסף' זצ"ל דהוי דייק וגריס בכל מה שקיבל מרבתי הקדושים נ"ע.

ולאחר איזה זמן, בנסעי על חג השבועות אל אדמו"ר בעל 'לקט עני' זצוק"ל מקאסוב, והיה לי ולחבריי נסיעה קשה בערב יום טוב. וכמעט שלא נואשנו להגיע על יום טוב לקאסוב. כי על אם הדרך מקאלאמע התעקשו הסוסים לבלתי ללכת, אף שהיו בריאים וחזקים, ולא הועילו כל ההכאות. ואחר כך עזרנו השי"ת והתחילו לרוץ ובאנו לקאסוב, ולא היה זמן רק להחליף שמלותי ולרוץ לבית מדרשו של אדמו"ר זצ"ל, וכבר עמד אדמו"ר זצ"ל הכן להתפלל. וספרתי לפניו את הדבור הקדוש הנ"ל ונהנה מזה, ואמר לי דהוא ז"ל אמר רעיון זה של **סיועת הצדיק מסברא דנפשיה בנסעו פעם לסדיגורא אל רבו הקדוש מה"ר אברהם יעקב זצללה"ה, והיה לו נסיעה קשה מאד, ובבואו לפני רבו הקדוש [מסדיגורא] הנ"ל אמר לו: לבי אומר לי שלולא שרבינו היה מסייעני לא הייתי יכול לבוא כעת הלום!** ואמר לי אדמו"ר, והכרתי שתופס דבר זה לאמת.

כשהחכמה העליונה מתבארת

”חובר ברצון אבינו שבשמים” (לשון המחבר זי"ע)

תענוג הנפש:

משך חכמה המבואר

מושך ומאיר את עמקות החכמה בביאור משולב השווה לכל נפש הומיה

ביאורי חכמה | עיוני חכמה | פרקי תולדות מורחבים | פענוח אלפי ראשי תיבות ומראי מקומות | עימוד מרהיב ומשובב עין

אור הגאולה לישרי לב

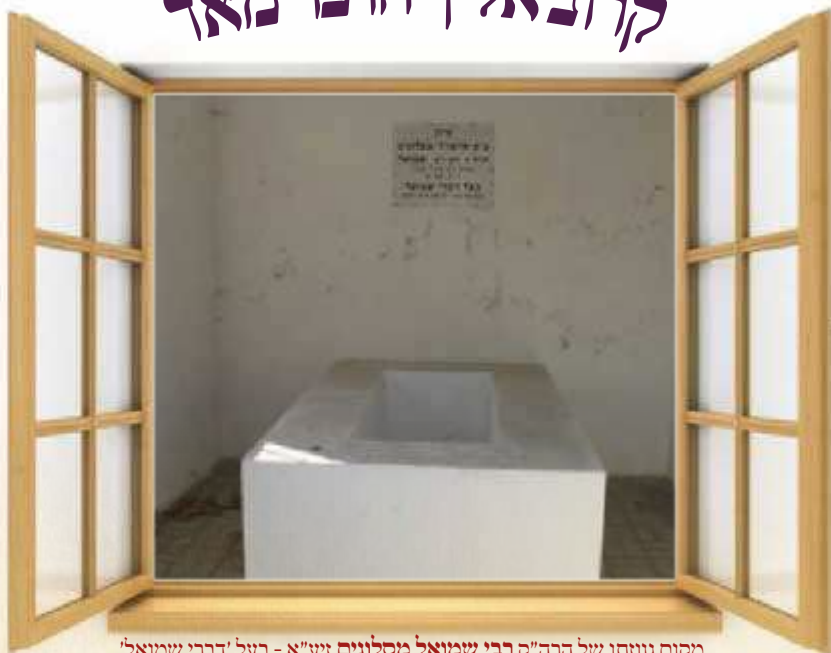
לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
אדמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחי'
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של הרה"ק רבי שמואל מסלונים זיע"א - בעל 'דברי שמואל'

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך